

TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI

BÀI TẬP TOÁN CAO CẤP

(DÙNG CHO SINH VIÊN HỌC CÁC HỆ KINH TẾ)

Chương 1

Ma trận và định thức

BÀI TẬP

Bài 1.1 Thực hiện các phép tính trên ma trận

a) $\begin{pmatrix} 2 & 4 \\ -4 & 7 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -2 & 1 & -6 & -1 \\ 5 & 4 & 7 & 10 \end{pmatrix}$

b) $\begin{pmatrix} 1 & a \\ 0 & 1 \end{pmatrix}^n$

d) $\begin{pmatrix} 4 & 7 & 4 \\ 8 & 2 & 5 \\ 9 & -3 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 5 \\ 6 \\ 4 \end{pmatrix}$

c) $\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & -1 & -1 \\ 1 & -1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & -1 & 1 \end{pmatrix}^2$

e) $\begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}^n$

f) Cho $A = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ -1 & 0 & 1 \\ 2 & -1 & 1 \end{pmatrix}$ $B = \begin{pmatrix} 1 & -1 \\ 5 & 3 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$.

1. Tính $(2A + A^2)B$.

2. $B(2A + A^2)$ có thực hiện được không, tại sao?

Bài 1.2 Tính x_1, x_2, x_3, x_4 từ phương trình

$$\begin{pmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 & -2 \\ 5 & -4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 & 2 \\ -5 & 6 \end{pmatrix}$$

Bài 1.3 Tính các định thức sau:

$$1. \begin{vmatrix} 3 & -1 & 3 & 2 \\ 5 & -3 & 2 & 3 \\ 7 & -5 & 1 & 4 \\ 1 & -3 & -5 & 0 \end{vmatrix},$$

$$4. \begin{vmatrix} x & a & a & a \\ a & x & a & a \\ a & a & x & a \\ a & a & a & x \end{vmatrix}.$$

$$2. \begin{vmatrix} 9 & 2 & 7 & 11 \\ 7 & 4 & 5 & 9 \\ 5 & 1 & 4 & 7 \\ 4 & 2 & 3 & 3 \end{vmatrix},$$

$$5. \begin{vmatrix} 1001 & 1002 & 1003 & 1004 \\ 1002 & 1003 & 1001 & 1002 \\ 1001 & 1001 & 1001 & 999 \\ 1001 & 1000 & 998 & 999 \end{vmatrix}.$$

$$3. \begin{vmatrix} 1 & a & a^2 \\ 1 & b & b^2 \\ 1 & c & c^2 \end{vmatrix},$$

Bài 1.4 Tính các định thức sau:

$$1. \begin{vmatrix} 1 & 2 & 3 & \cdots & n \\ -1 & 0 & 3 & \cdots & n \\ -1 & -2 & 0 & \cdots & n \\ & & \cdots & & \\ -1 & -2 & -3 & \cdots & 0 \end{vmatrix}.$$

$$2. \begin{vmatrix} 3 & 2 & 2 & \cdots & 2 \\ 2 & 3 & 2 & \cdots & 2 \\ 2 & 2 & 3 & \cdots & 2 \\ & & \cdots & & \\ 2 & 2 & 2 & \cdots & 3 \end{vmatrix}.$$

Bài 1.5 Chứng minh rằng:

$$1. \begin{vmatrix} x+y & xy & x^2+y^2 \\ y+z & yz & y^2+z^2 \\ z+x & zx & z^2+x^2 \end{vmatrix} = (x-y)(y-z)(z-x)(xy+yz+zx),$$

$$2. \begin{vmatrix} b_1+c_1 & c_1+a_1 & a_1+b_1 \\ b_2+c_2 & c_2+a_2 & a_2+b_2 \\ b_3+c_3 & c_3+a_3 & a_3+b_3 \end{vmatrix} = 2 \begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix},$$

$$3. \begin{vmatrix} a_1+b_1x & a_1x+b_1 & c_1 \\ a_2+b_2x & a_2x+b_2 & c_2 \\ a_3+b_3x & a_3x+b_3 & c_3 \end{vmatrix} = (1-x^2) \begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix},$$

$$4. \begin{vmatrix} 1 & \cos \alpha & \sin \alpha \\ 1 & \cos \beta & \sin \beta \\ 1 & \cos \gamma & \sin \gamma \end{vmatrix} = 4 \sin \frac{\alpha-\beta}{2} \sin \frac{\beta-\gamma}{2} \sin \frac{\gamma-\alpha}{2},$$

5. Nếu các số có ba chữ số $\overline{a_1a_2a_3}$, $\overline{b_1b_2b_3}$, $\overline{c_1c_2c_3}$ cùng chia hết cho 13 thì định thức

$$\begin{vmatrix} a_1 & b_1 & c_1 \\ a_2 & b_2 & c_2 \\ a_3 & b_3 & c_3 \end{vmatrix}$$

cũng chia hết cho 13.

Bài 1.6 Tính hạng của các ma trận:

$$1. \begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 & -1 & 0 \\ 2 & -1 & 1 & 3 & 4 \\ 2 & -1 & 2 & 1 & -2 \\ 2 & -3 & 1 & 2 & -2 \\ -4 & 1 & -3 & 1 & 8 \end{pmatrix}, \quad 2. \begin{pmatrix} 25 & 31 & 17 & 43 \\ 75 & 94 & 53 & 132 \\ 75 & 94 & 54 & 134 \\ 25 & 32 & 20 & 48 \end{pmatrix}.$$

Bài 1.7 Tính hạng của ma trận tùy theo giá trị của λ :

$$1. A = \begin{pmatrix} 5 & -4 & 3 & 1 \\ 9 & \lambda & 6 & 3 \\ 4 & 1 & 3 & 2 \end{pmatrix}, \quad 2. A = \begin{pmatrix} 1 & \lambda & -1 & 2 \\ 2 & -1 & \lambda & 5 \\ 1 & 10 & -6 & 1 \end{pmatrix}.$$

Bài 1.8 Tìm giá trị của m để các ma trận sau có hạng nhỏ nhất, lớn nhất:

$$1. A = \begin{pmatrix} 3 & 4 & 2 \\ 6 & 8 & 4 \\ 9 & 12 & m \end{pmatrix}, \quad 2. A = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 1 & 1 \\ 2 & 3 & 2 & 6 \\ 1 - m^2 & -1 & 0 & m + 3 \\ 1 & 1 & 1 & 5 \end{pmatrix}.$$

Bài 1.9 Tìm ma trận nghịch đảo của các ma trận sau:

$$1. A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 5 \end{pmatrix}, \quad 4. A = \begin{pmatrix} 1 & 3 & -5 & 7 \\ 0 & 1 & 2 & -3 \\ 0 & 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$
$$2. A = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 6 \\ 2 & -3 & 1 \\ 3 & -5 & 1 \end{pmatrix},$$
$$3. A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad 5. A = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & -1 & -1 \\ 1 & -1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & -1 & 1 \end{pmatrix}.$$

Bài 1.10 Xác định giá trị của α để ma trận A khả nghịch, tìm ma trận nghịch đảo của A , với:

$$1. A = \begin{pmatrix} 1 & \sin \alpha \\ \sin \alpha & 1 \end{pmatrix},$$

$$2. A = \begin{pmatrix} 1 & \cos \alpha & 0 \\ 4 \cos \alpha & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}.$$

Bài 1.11 Giải các phương trình ma trận sau:

$$1. X \begin{pmatrix} 3 & -2 \\ 5 & -4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 & 2 \\ -5 & 6 \end{pmatrix},$$

$$2. \begin{pmatrix} 3 & 1 & 1 \\ 2 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 3 \end{pmatrix} X = \begin{pmatrix} 6 & 2 & -1 \\ 6 & 1 & 1 \\ 8 & -1 & 4 \end{pmatrix},$$

$$3. X \begin{pmatrix} 2 & -3 & 5 \\ -1 & 4 & -2 \\ 3 & -1 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 6 & 14 & -2 \\ 10 & -19 & 17 \end{pmatrix},$$

4. $A.X.B = C$ trong đó

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}; B = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}; C = \begin{pmatrix} 3 & 6 \\ -8 & 3 \end{pmatrix}.$$

ĐÁP SỐ

Bài 1.1

$$a) \begin{pmatrix} 16 & 18 & 16 & 38 \\ 43 & 24 & 73 & 74 \\ 5 & 4 & 7 & 10 \end{pmatrix}$$

$$d) \begin{pmatrix} 1 & n\alpha \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$$

$$b) \begin{pmatrix} 4 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 4 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 4 \end{pmatrix}$$

$$e) \begin{pmatrix} \cos n\alpha & -\sin n\alpha \\ \sin n\alpha & \cos n\alpha \end{pmatrix}$$

$$c) \begin{pmatrix} 78 \\ 72 \\ 31 \end{pmatrix}$$

$$f) \begin{pmatrix} 36 & 2 \\ -16 & -8 \\ 22 & -6 \end{pmatrix}$$

Bài 1.2 $\begin{pmatrix} x_1 & x_3 \\ x_2 & x_4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 & -2 \\ 5 & -4 \end{pmatrix}$

Bài 1.3

1. 0,
2. -6,
3. $(a - b)(b - c)(c - a)$,
4. $(x + 3a)(x - a)^3$,
5. -18016.

Bài 1.4 1. $n!$ 2. $2n + 1$.

Bài 1.6 1. $r = 4$. 2. $r = 3$.

Bài 1.7

1. $r(A) = \begin{cases} 2 & \text{khi } \lambda = -3 \\ 3 & \text{khi } \lambda \neq -3, \end{cases}$
2. $r(A) = \begin{cases} 2 & \text{khi } \lambda = 3 \\ 3 & \text{khi } \lambda \neq 3. \end{cases}$

Bài 1.8

1. $r(A) = \begin{cases} 1 & \text{khi } m = 6 \\ 2 & \text{khi } m \neq 6. \end{cases}$
2. $r(A) = \begin{cases} 2 & \text{khi } m = \pm 1 \\ 3 & \text{khi } m \neq \pm 1. \end{cases}$

Bài 1.9

1. $A^{-1} = \begin{pmatrix} -5 & 2 \\ 3 & -1 \end{pmatrix}$,
2. $A^{-1} = -\frac{1}{5} \begin{pmatrix} 2 & -31 & 19 \\ 1 & -18 & 12 \\ -1 & 3 & -2 \end{pmatrix}$,
3. $A^{-1} = \begin{pmatrix} \frac{1}{2} & \frac{1}{2} & -1 \\ 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$,
4. $A^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & -3 & 11 & -38 \\ 0 & 1 & -2 & 7 \\ 0 & 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$,
5. $A^{-1} = \frac{1}{4} \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & -1 & -1 \\ 1 & -1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & -1 & 1 \end{pmatrix}$.

Bài 1.10

1. $\alpha \neq \frac{\pi}{2} + k\pi, k \in \mathbb{Z}$,

$$A^{-1} = \frac{1}{\cos^2 \alpha} \begin{pmatrix} 1 & -\sin \alpha \\ -\sin \alpha & 1 \end{pmatrix}$$

$$2. \alpha \neq \pm \frac{\pi}{3} + k\pi, k \in \mathbb{Z},$$

$$A^{-1} = \frac{1}{1 - 4\cos^2 \alpha} \begin{pmatrix} 1 & -\cos \alpha & 0 \\ -4\cos \alpha & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 - 4\cos^2 \alpha \end{pmatrix}$$

Bài 1.11

$$1. X = \begin{pmatrix} 3 & -2 \\ 5 & -4 \end{pmatrix},$$

$$3. X = \begin{pmatrix} 1 & 5 & 3 \\ 2 & -3 & 1 \end{pmatrix},$$

$$2. X = \begin{pmatrix} 1 & 1 & -1 \\ 2 & -1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$

$$4. X = \begin{pmatrix} -19 & 38 \\ 11 & -19 \end{pmatrix}.$$

Chương 2

Vectơ và không gian vectơ

BÀI TẬP

Bài 2.1 Tìm x_1, x_2 thoả mãn hệ thức

$$(x_1, 40) - (2x_1, -x_2) = -2(4, x_2).$$

Bài 2.2 Tìm vectơ X từ phương trình:

$$3(A_1 - X) + 2(A_2 + X) = 5(A_3 + X),$$

với $A_1 = (2, 5, 1, 3)$; $A_2 = (10, 1, 3, 10)$; $A_3 = (4, 1, -1, 1)$.

Bài 2.3 Xét tính độc lập tuyến tính, phụ thuộc tuyến tính của các hệ vectơ.

- 1) $X_1 = (0, 2, 0)$; $X_2 = (1, -1, 0)$; $X_3 = (0, 4, 0)$,
- 2) $X_1 = (1, 0, 1)$; $X_2 = (5, 6, 1)$; $X_3 = (-5, -6, -1)$,
- 3) $X_1 = (1, 2, 5)$; $X_2 = (2, 0, 1)$,
- 4) $X_1 = (1, -1, 1)$; $X_2 = (3, 2, 0)$; $X_3 = (5, 1, 0)$,
- 5) $X_1 = (1, 0, 0)$; $X_2 = (2, 3, -2)$; $X_3 = (3, -3, 2)$.

Bài 2.4 Cho $X_1 = (1, -1, 2, 0, 3)$; $X_2 = (2, -3, 5, 1, -4)$; $X_3 = (4, -5, 9, 1, m)$; $X_4 = (2, -2, 4, m+1, 6)$. Tìm hạng và xét tính độc lập, phụ thuộc tuyến tính của hệ 4 vectơ trên theo m .

Bài 2.5 Cho $X_1 = (1, 0, -1, 2, -2)$; $X_2 = (2, 1, 0, 3, -5)$; $X_3 = (5, 2, -1, 8, m - m^2)$; $X_4 = (-3, -1, 1, -5, m + 3)$. Tìm hạng và xét tính độc lập, phụ thuộc tuyến tính của hệ 4 vectơ trên theo m .

Bài 2.6 Với giá trị nào của λ thì vectơ X là tổ hợp tuyến tính của hai vectơ X_1, X_2 , biết rằng

$$X = (3, 0, \lambda - 6); X_1 = (1, 0, 0); X_2 = (5, 1, 2).$$

Bài 2.7 Tìm hạng và một cơ sở của hệ vectơ

1) $X_1 = (1, 0, 0); X_2 = (-1, 2, 6); X_3 = (1, 2, 10),$

2) $X_1 = (3, -5, -5); X_2 = (1, 0, 0); X_3 = (5, 8, 8).$

Bài 2.8 Ba vectơ a_1, a_2, a_3 là một cơ sở trong không gian $\mathbb{R}^3$. Cho

$$\begin{aligned} b_1 &= a_1 + a_2 + a_3 \\ b_2 &= a_2 + a_3 \\ b_3 &= a_2 - a_3 \end{aligned}$$

1) Hệ $\{b_1, b_2, b_3\}$ độc lập tuyến tính hay phụ thuộc tuyến tính.

2) Tính hạng của hệ $\{a_2, a_3, b_2, b_3\}$

Bài 2.9 Ba vectơ A_1, A_2, A_3 độc lập tuyến tính và

$$\begin{aligned} X_1 &= A_1 + 4A_2 + 6A_3 \\ X_2 &= 3A_1 - 4A_2 - 6A_3. \\ X_3 &= A_1 \end{aligned}$$

Hệ $\{X_1, X_2, X_3\}$ độc lập tuyến tính hay phụ thuộc tuyến tính.

Bài 2.10 Biết hệ $\{A_1, A_2, A_3, A_4, A_5\}$ là độc lập tuyến tính và

$$\begin{cases} X_1 = 2A_1 + 3A_2 - 4A_3 - A_4 \\ X_2 = A_1 - 2A_2 + A_3 + 3A_4 + 4A_5 \\ X_3 = 5A_1 - 3A_2 - A_3 + 9A_4 + 4A_5 \\ X_4 = 3A_1 + 8A_2 - 9A_3 - 5A_4 - 6A_5 \end{cases}$$

Xét tính độc lập tuyến tính, phụ thuộc tuyến tính của hệ $\{X_1, X_2, X_3, X_4\}$.

ĐÁP SỐ

Bài 2.1 $x_1 = 8, x_2 = -\frac{40}{3}.$

Bài 2.2 $X = (1, 2, \frac{7}{3}, 4).$

Bài 2.3

- 1) Phụ thuộc tuyến tính,
- 2) Phụ thuộc tuyến tính,
- 3) Độc lập tuyến tính,
- 4) Độc lập tuyến tính,
- 5) Phụ thuộc tuyến tính.

$$\text{Bài 2.4 } r\{X_1, X_2, X_3, X_4\} = \begin{cases} 3 & \text{khi } m = -1 \text{ hoặc } m = 2, \\ 4 & \text{khi } -1 \neq m \neq 2. \end{cases}$$

$$\text{Bài 2.5 } r\{X_1, X_2, X_3, X_4\} = \begin{cases} 2 & \text{khi } m = 4, \\ 3 & \text{khi } m \neq 4. \end{cases}$$

$$\text{Bài 2.6 } \lambda = 6.$$

Bài 2.7

- 1) $r = 3$, $\{X_1, X_2, X_3\}$ là một cơ sở.
- 2) $r = 2$, $\{X_1, X_2\}$ là một cơ sở.

Bài 2.8

- 1) Độc lập tuyến tính.
- 2) $r(a_2, a_3, b_2, b_3) = 2$.

Bài 2.9 Phụ thuộc tuyến tính.

Bài 2.10 Hệ phụ thuộc tuyến tính.

Chương 3

Hệ phương trình tuyến tính

BÀI TẬP

Bài 3.1 Giải các hệ phương trình

$$1. \begin{cases} x + 2y - z = 6 \\ -x + y + 3z = 2 \\ 2x + 3y - 6z = 6 \\ 2y - 2z = 2 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} x_1 - 2x_2 + 3x_3 - 4x_4 = 4 \\ x_2 - x_3 + x_4 = -3 \\ x_1 + 3x_2 - 3x_4 = 1 \\ -7x_2 + 3x_3 + x_4 = -3 \end{cases}$$

$$3. \begin{cases} 3x_1 + 4x_2 + x_3 - x_4 = 3 \\ x_1 - 3x_2 + 2x_3 - x_4 = 2 \\ 2x_1 + 7x_2 - x_3 = 1 \\ 4x_1 + x_2 + 3x_3 - 2x_4 = 1 \end{cases}$$

$$4. \begin{cases} x_1 + 3x_2 + 5x_3 - 7x_4 = 12 \\ 3x_1 + 5x_2 + 7x_3 - x_4 = 0 \\ 5x_1 + 7x_2 + x_3 - 3x_4 = 4 \\ 7x_1 + x_2 + 3x_3 - 5x_4 = 16 \end{cases}$$

$$5. \begin{cases} x_1 + 2x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 0 \\ x_1 + x_2 + 3x_3 + x_4 + x_5 = 3 \\ x_1 + x_2 + x_3 + 4x_4 + x_5 = -2 \\ x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + 5x_5 = 5 \\ 2x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 = 2 \end{cases}$$

$$6. \begin{cases} 8x + 5y + 2z = 8 \\ 9x + 3y + 4z = 9 \\ 5x + 3y + 2z = 7 \\ 7x + 8y + z = 12 \end{cases}$$

Bài 3.2 Tìm nghiệm tổng quát và hai nghiệm riêng khác nhau của các hệ phương trình.

$$1. \begin{cases} -10x_1 + 3x_2 + 3x_4 = 13 \\ 4x_1 + 2x_2 + 3x_3 + 6x_4 = 5 \\ 6x_1 + 3x_2 + 5x_3 + 9x_4 = 4 \\ 14x_1 - x_2 + 3x_3 + 3x_4 = -8 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} x_2 + 2x_3 + 2x_4 + 6x_5 = 23 \\ 2x_1 + 3x_2 + 4x_3 + 4x_4 + 8x_5 = 37 \\ 3x_1 + 2x_2 + x_3 + x_4 - 3x_5 = -2 \\ 5x_1 + 3x_2 + x_3 + x_4 - 7x_5 = -11 \\ 4x_1 + 3x_2 + 2x_3 + 2x_4 - 2x_5 = 5 \end{cases}$$

Bài 3.3 Tìm a để hệ có nghiệm duy nhất

$$1. \begin{cases} 3x + 4y + z = 0 \\ 3x + 2y + 2z = 5 \\ 2x + 5y + az = 1 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} -x - 2y + 4z = 4 \\ -2x + y + az = 8 \\ -x + 8y + 6z = 2 \\ 5y + (10 - a)z = -2 \end{cases}$$

$$3. \begin{cases} ax_2 + ax_3 + ax_4 = 1 \\ -ax_1 + ax_3 + ax_4 = -1 \\ -ax_1 - ax_2 + ax_4 = 2 \\ -ax_1 - ax_2 - ax_3 = -2 \end{cases}$$

Bài 3.4 Tìm k để hệ vô nghiệm

$$1. \begin{cases} (k+1)x + y + z = 1 \\ x + (k+1)y + z = k \\ x + y + (k+1)z = k^2 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} 2x_1 + x_2 + 3x_3 + 4x_4 = 4 \\ 3x_2 + x_3 + 4x_4 = 2 \\ -4x_1 - 2x_2 + 4x_3 - 6x_4 = -2 \\ 2x_1 + 4x_2 + 9x_3 - (k-1)x_4 = 3 \end{cases}$$

Bài 3.5 Giải các hệ phương trình thuần nhất

$$1. \begin{cases} 2x_1 + 3x_2 - 4x_3 + x_4 = 0 \\ 3x_1 + 2x_2 + 5x_3 - x_4 = 0 \\ 5x_1 - 4x_2 + x_3 - 3x_4 = 0 \\ 2x_1 - 4x_2 + x_3 - 5x_4 = 0 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} 2x_1 + x_3 + 3x_4 - x_5 = 0 \\ x_1 + x_2 - x_4 + x_5 = 0 \\ -2x_2 + x_3 + 5x_4 - 3x_5 = 0 \\ x_1 - 3x_2 + 2x_3 + 9x_4 - 5x_5 = 0 \\ 2x_1 - 4x_2 + 3x_3 + 13x_4 - 7x_5 = 0 \end{cases}$$

Bài 3.6 Với giá trị nào của m thì hệ phương trình có nghiệm không tầm thường

$$1. \begin{cases} x + y + z = 0 \\ x - 2y - 2z = 0 \\ x + 4y + 2mz = 0 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} 2x_1 + 3x_2 + x_3 + 2x_4 = 0 \\ 4x_1 + 5x_2 + 3x_3 + 4x_4 = 0 \\ 6x_1 + 7x_2 + 5x_3 + 7x_4 = 0 \\ 8x_1 + 9x_2 + 9x_3 + mx_4 = 0 \end{cases}$$

Bài 3.7 Với giá trị nào của a thì hệ phương trình có vô số nghiệm

$$1. \begin{cases} 3x + y - 2z = a \\ 2x + 4y - z = -2 \\ 4x - 2y - 3z = 1 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} x_1 + 2x_2 - 3x_3 + x_4 = -2 \\ 3x_1 + x_2 + x_3 - 2x_4 = 4 \\ 2x_1 - 4x_2 + (a^2 - 6)x_3 - 6x_4 = 8 + a \end{cases}$$

Bài 3.8 Tìm a và b để hệ phương trình sau có vô số nghiệm

$$1. \begin{cases} x + 2y + az = 3 \\ 3x - y - az = 2 \\ 2x + y + 3z = b \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} x + y + az = 2 \\ 2x + 3y + (6 + 2a)z = 6 \\ 3x - y + 3z = b \\ 2x - 3y - (3 + a)z = b - 4 \end{cases}$$

Bài 3.9 Với giá trị nào của m thì hệ phương trình sau có nghiệm

$$\begin{cases} 2x_1 - 6x_2 + 4x_3 - 6x_4 = 3 - m \\ 2x_1 - x_2 + x_3 + x_4 = 1 \\ x_1 + 2x_2 - x_3 + 4x_4 = 2 \\ x_1 + 7x_2 - 4x_3 + 11x_4 = m \end{cases}$$

Bài 3.10 Biện luận về nghiệm số của hệ phương trình sau theo tham số k

$$1. \begin{cases} 4x + y + z = 3 \\ 3x - y + z = 2 \\ 5x - 4y + 2z = 3 \\ x + (k^2 - 2)y = k - 1 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} kx_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 1 \\ x_1 + kx_2 + x_3 + x_4 = 1 \\ x_1 + x_2 + kx_3 + x_4 = 1 \\ x_1 + x_2 + x_3 + kx_4 = 1 \end{cases}$$

$$3. \begin{cases} (2k + 1)x - ky + (k + 1)z = k - 1 \\ (k - 2)x + (k - 1)y + (k - 2)z = k \\ (2k - 1)x + (k - 1)y + (2k - 1)z = k \end{cases}$$

Bài 3.11 Biện luận về nghiệm số và giải các hệ phương trình sau

$$1. \begin{cases} ax + y + z = 1 \\ x + ay + z = 1 \\ x + y + az = 1 \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} 3x + 4y + z = 0 \\ 3x + 2y + 2z = 0 \\ 2x + 5y + az = -1 \\ 4x + y + (3 - a)z = 1 \end{cases}$$

$$3. \begin{cases} kx + ky + (k + 1)z = k \\ kx + ky + (k - 1)z = k \\ (k + 1)x + ky + (2k + 3)z = 1 \end{cases}$$

Bài 3.12 Tính x_1, x_2, x_3 . Biết rằng:

$$\begin{pmatrix} 1 & 3 & 5 \\ -1 & -2 & 1 \\ 2 & 5 & 4 \\ 0 & 1 & 5 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 \\ -2 \\ 5 \\ 4 \end{pmatrix}$$

Bài 3.13 Cho

$$\begin{aligned}X_1 &= (2, 3, 5, -4, 1) \\X_2 &= (1, -1, 2, 3, 5) \\X_3 &= (1, -1, 1, -2, 3) \\X_4 &= (3, 7, 8, -11, -3)\end{aligned}$$

1. Chứng minh rằng $\{X_1, X_2, X_3\}$ là một cơ sở của hệ bốn vectơ trên.
2. Biểu diễn tuyến tính vectơ X_4 qua ba vectơ còn lại.

Bài 3.14 Cho

$$\begin{aligned}X_1 &= (1, 2, 4) \quad , \quad X_2 = (-1, 0, 2) \\X_3 &= (1, 4, 10) \quad , \quad X_4 = (2, 2, 1)\end{aligned}$$

1. Tính hạng của hệ bốn vectơ trên.
2. Biết rằng: $A_1 = X_1, A_2 = X_1 + X_3, A_3 = X_1 + X_2 - X_4$. Hãy biểu diễn tuyến tính X_3 qua các vectơ A_1, A_2, A_3 .

Bài 3.15 Cho

$$\begin{aligned}X_1 &= (2, 3, 3, 4) \\X_2 &= (1, 0, -1, 1) \\X_3 &= (-4, -1, 3, -2) \\X_4 &= (-3, -1, 0, -3) \\X_5 &= (-4, -3, 1, 2)\end{aligned}$$

1. Tìm một cơ sở của không gian $\mathbb{R}^4$ trong 5 vectơ trên
2. Biểu diễn tuyến tính X_5 qua bốn vectơ còn lại.

Bài 3.16 Với giá trị nào của λ thì vectơ $X = (3, 5, 1)$ là tổ hợp tuyến tính của ba vectơ

$$X_1 = (2, 5, 3), X_2 = (4, 7, 2), X_3 = (6, \lambda, 5)$$

Bài 3.17 Biện luận theo tham số λ về khả năng biểu diễn vectơ X qua các vectơ A_1, A_2, A_3 . Biết rằng

1. $X = (1, 2, \lambda - 1); A_1 = (3, 2, 5), A_2 = (2, 4, -4), A_3 = (5, 6, \lambda^2)$
2. $X = (\lambda, 2, 5); A_1 = (3, 2, 6), A_2 = (7, 3, 9), A_3 = (5, 1, 5)$

ĐÁP SỐ

Bài 3.1

1. $X^0 = (3, 2, 1)$
2.
$$\begin{cases} x_1 = -8 \\ x_2 = \text{tùy ý} \\ x_3 = 2x_2 \\ x_4 = -3 + x_2 \end{cases}$$
3. Hệ vô nghiệm
5. $X^0 = (1, -1, 1, -1, 1)$
4. $X^0 = (1, -1, 0, -2)$
6. $X^0 = (-1, 2, 3)$

Bài 3.2

1.
$$\begin{cases} x_2 = 6x_1 \\ x_3 = -7 \\ x_4 = \frac{13}{3} - \frac{8}{3}x_1 \end{cases}, \quad x_1 \text{ tùy ý}$$

Hai nghiệm riêng $X^0 = (0, -7, \frac{13}{3})$; $X^1 = (1, 6, -7, \frac{5}{3})$

2.
$$\begin{cases} x_1 = -16 + \alpha + \beta + 5\gamma \\ x_2 = 23 - 2\alpha - 2\beta - 6\gamma \\ x_3 = \alpha \\ x_4 = \beta \\ x_5 = \gamma \end{cases} \quad (\alpha, \beta, \gamma \text{ tùy ý})$$

Hai nghiệm riêng

$$X^0 = (-16, 23, 0, 0, 0); X^1 = (-15, 21, 1, 0, 0)$$

Bài 3.3

1. $a \neq -\frac{1}{2}$
2. $a \neq 9$
3. $a \neq 0$

Bài 3.4

1. $k = 0$ hoặc $k = -3$
2. $k = -8$

Bài 3.5

1. Nghiệm duy nhất là nghiệm tầm thường

$$2. \begin{cases} x_1 = -\frac{1}{2}\alpha - \frac{3}{2}\beta + \frac{1}{2}\gamma \\ x_2 = \frac{1}{2}\alpha + \frac{5}{2}\beta - \frac{3}{2}\gamma \\ x_3 = \alpha \\ x_4 = \beta \\ x_5 = \gamma \end{cases} \quad \alpha, \beta, \gamma \text{ tùy ý}$$

Bài 3.6

1. $m = 2$
2. Không có giá trị nào của m để hệ có nghiệm không tầm thường

Bài 3.7

$$1. a = -\frac{1}{2} \qquad 2. a = 4$$

$$\text{Bài 3.8} \quad 1. \begin{cases} a = \frac{21}{2} \\ b = 3 \end{cases} \qquad 2. \begin{cases} a = 9 \\ b = -2 \end{cases}$$

Bài 3.9 $m = 5$

Bài 3.10

1. (a) $k \neq \pm 2$ hệ có nghiệm duy nhất,
 (b) $k = 2$ hệ có vô số nghiệm,
 (c) $k = -2$ hệ vô nghiệm.
2. (a) $\begin{cases} k \neq 1 \\ k \neq -3 \end{cases}$ hệ có nghiệm duy nhất,
 (b) $k = 1$ hệ có vô số nghiệm,
 (c) $k = -3$ hệ vô nghiệm.
3. (a) $\begin{cases} k \neq 0 \\ k \neq \pm 1 \end{cases}$ hệ có nghiệm duy nhất,
 (b) $k = -1$ hệ có vô số nghiệm,
 (c) $k = 1$ hệ vô nghiệm, $k = 0$ hệ vô nghiệm.

Bài 3.11

1. (a) $\begin{cases} a \neq 1 \\ a \neq -2 \end{cases}$ hệ có nghiệm duy nhất là

$$x = y = z = \frac{1}{a+2},$$

(b) $a = -2$ hệ vô nghiệm,

(c) $a = 1$ hệ có vô số nghiệm, nghiệm tổng quát là

$$x = 1 - y - z \quad (\text{với } y, z \text{ tùy ý})$$

2. (a) $a \neq -\frac{1}{2}$ hệ có nghiệm duy nhất

$$X^0 = \left(\frac{2}{2a+1}, -\frac{1}{2a+1}, -\frac{2}{2a+1} \right)$$

(b) $a = -\frac{1}{2}$ hệ vô nghiệm.

3. (a) $k \neq 0$ hệ có nghiệm duy nhất $X^0 = (1 - k, k, 0)$

(b) $k = 0$ hệ có vô số nghiệm, nghiệm tổng quát là

$$\begin{cases} x = 1 \\ y = \alpha \\ z = 0 \end{cases} \quad \alpha \text{ lấy tùy ý.}$$

Bài 3.12 $x_1 = -39, x_2 = 19, x_3 = -3$

Bài 3.13 $X_4 = 2X_1 - X_2 + 0X_3$

Bài 3.14

1. $r(X_1, X_2, X_3, X_4) = 3$

2. $X_3 = A_1 + \frac{1}{2}A_2 + 0A_3$

Bài 3.15

1. $\{X_1, X_2, X_3, X_4\}$ là một cơ sở.

2. $X_5 = 0X_1 + 8X_2 + 3X_3 + 0X_4$.

Bài 3.16 $\lambda \neq 12$

Bài 3.17

1. (a) $\lambda \neq \pm 1$ biểu diễn được một cách duy nhất.
(b) $\lambda = 1$ không biểu diễn được.
(c) $\lambda = -1$ biểu diễn được nhưng không duy nhất.
2. Biểu diễn được một cách duy nhất với mọi λ .

Chương 4

Dạng toàn phương

BÀI TẬP

Bài 4.1 Xét tính xác định dấu, đổi dấu của dạng toàn phương:

1. $F(x_1, x_2, x_3) = x_1^2 + 3x_2^2 + 10x_3^2$
2. $F(x_1, x_2, x_3) = -2x_1^2 - 7x_2^2$
3. $F(x_1, x_2, x_3) = -6x_1^2 + 5x_2^2 + 4x_3^2$
4. $F(x_1, x_2, x_3) = 3(x_1 + x_2)^2 + 10x_3^2$
5. $F(x_1, x_2, x_3) = 6x_2x_3$

Bài 4.2 Xét tính xác định dấu, đổi dấu của dạng toàn phương:

1. $F(x_1, x_2, x_3) = x_1^2 + 3x_2^2 + 5x_3^2 + 4x_1x_2 - 8x_2x_3 - 4x_1x_3$
2. $F(x_1, x_2, x_3) = x_1^2 + 5x_2^2 + 7x_3^2 + 2x_1x_2 - 4x_2x_3 - 2x_1x_3$
3. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1^2 + 2x_2^2 + 3x_3^2 + 4x_4^2 + 2x_1x_3 - 2x_2x_4$
4. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = -2x_1^2 - 6x_2^2 - 10x_3^2 - 4x_4^2 + 2x_1x_3 - 6x_2x_4 - 8x_2x_3$

Bài 4.3 Xác định giá trị của tham số m để dạng toàn phương a) xác định dương; b) nửa xác định dương:

1. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = 5x_1^2 + x_2^2 + 2x_3^2 + 4x_4^2 + 2mx_1x_3 - 4x_1x_4$
2. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = 2x_1^2 + 3x_2^2 + 10x_3^2 + 5mx_4^2 + 2x_2x_3 - 6x_1x_3$
3. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = mx_1^2 + 7x_2^2 + x_3^2 + 7x_4^2 + 2mx_1x_3 - 4x_2x_3$

Bài 4.4 Xác định giá trị tham số m để dạng toàn phương
a) xác định dương; b) không suy biến.

1. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = mx_1^2 + 2mx_2^2 + x_3^2 + 4x_1x_2 + 5x_4^2$

2. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1^2 + 5x_2^2 + 6x_3^2 - 4x_1x_2 + 2mx_2x_3 + 5x_4^2$

3. $F(x_1, x_2, x_3) = x_1^2 + 3mx_2^2 + (m - 1)x_3^2 + 2x_1x_2$

Bài 4.5 Đưa dạng toàn phương về dạng toàn phương chính tắc, chuẩn tắc bằng phương pháp Lagrange hoặc Jacobi.

1. $F(x_1, x_2, x_3) = x_1x_2 + 2x_1x_3$

2. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1^2 + 7x_2^2 + x_3^2 + 7x_4^2 + 2x_1x_3 - 4x_2x_3$

3. $F(x_1, x_2, x_3) = x_1^2 + 7x_2^2 - x_3^2 + 2x_1x_2 - 6x_2x_3$

4. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = 3x_1^2 + x_2^2 + x_3^2 + 5x_4^2 + 4x_2x_3 - 4x_2x_4$

5. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1^2 - 4x_1x_2 + 5x_2^2 + 6x_3^2 + 6x_2x_4 + 10x_4^2$

6. $F(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5) = x_1^2 - 4x_1x_2 + 5x_2^2 + 6x_3^2 + 6x_2x_4 + 10x_4^2 + 2x_1x_5 - x_5^2$

7. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1^2 + 4x_1x_2 + 2x_2^2 + 9x_3^2 + 6x_1x_3 - 5x_4^2 + 12x_2x_3$

8. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = -4x_1x_2 + 6x_2x_3 + 10x_3x_4$

Bài 4.6 Tìm các giá trị riêng và đưa dạng toàn phương về dạng toàn phương chính tắc.

1. $F(x_1, x_2, x_3) = 4x_1x_2$

2. $F(x_1, x_2, x_3) = 3x_1^2 + 2x_2^2 + x_3^2 + 4x_1x_2 + 4x_2x_3$

3. $F(x_1, x_2, x_3) = 2x_1^2 + 3x_2^2 + 4x_3^2 + 4x_1x_3$

4. $F(x_1, x_2, x_3, x_4) = 3x_1^2 + x_3^2 + 2x_2x_3 + 4x_3x_4$

Bài 4.7 (Tham khảo) Tìm phương trình chính tắc, nhận dạng đường cong bậc hai.

1. $2xy + 4x - 5 = 0$

2. $2x^2 + 8xy + 8y^2 - 4x + 2y - 15 = 0$

3. $3x^2 + 2y^2 + 4x + 6y - 10 = 0$

4. $16x^2 + 9y^2 - 24xy - 12x + 8y - 30 = 0$

ĐÁP SỐ

Bài 4.1 1) Xác định dương. 2) Nửa xác định âm. 3) Đổi dấu. 4) Nửa xác định dương. 5) Đổi dấu.

Bài 4.2 1) Đổi dấu. 2) Xác định dương. 3) Xác định dương. 4) Xác định âm.

Bài 4.3

1. Xác định dương khi $-\sqrt{8} < m < \sqrt{8}$. Nửa xác định dương khi $-\sqrt{8} \leq m \leq \sqrt{8}$.
2. Xác định dương khi $m > 0$. Nửa xác định dương khi $m \geq 0$.
3. Xác định dương khi $0 < m < 3/7$. Nửa xác định dương khi $0 \leq m \leq 3/7$.

Bài 4.4

1. Xác định dương khi $m > \sqrt{2}$. Không suy biến khi $m \neq \pm\sqrt{2}$.
2. Xác định dương khi $-\sqrt{6} < m < \sqrt{6}$. Không suy biến khi $m \neq \pm\sqrt{6}$.
3. Xác định dương khi $m > 1$. Không suy biến khi $\frac{1}{3} \neq m \neq 1$.

Bài 4.5 (Dạng chuẩn tắc)

1. $G(y_1, y_2, y_3) = y_1^2 - y_2^2$.
2. $G(y_1, y_2, y_3, y_4) = y_1^2 + y_2^2 + y_3^2 - y_4^2$.
3. $G(y_1, y_2, y_3) = y_1^2 + y_2^2 - y_3^2$.
4. $G(y_1, y_2, y_3, y_4) = y_1^2 + y_2^2 + y_3^2 - y_4^2$.
5. $G(y_1, y_2, y_3, y_4) = y_1^2 + y_2^2 + y_3^2 + y_4^2$.
6. $G(y_1, y_2, y_3, y_4, y_5) = y_1^2 + y_2^2 + y_3^2 + y_4^2 - y_5^2$.
7. $G(y_1, y_2, y_3, y_4) = y_1^2 - y_3^2 - y_4^2$.
8. $G(y_1, y_2, y_3, y_4) = y_1^2 + y_2^2 - y_3^2 - y_4^2$.

Bài 4.6

1. $\lambda = 0; \lambda = \pm 2; G(y_1; y_2; y_3) = y_1^2 - y_2^2.$

2. $\lambda = -1; 2; 5; G(y_1; y_2; y_3) = y_1^2 + y_2^2 - y_3^2.$

3. $\lambda = 3; 3 \pm \sqrt{5}; G(y_1; y_2; y_3) = y_1^2 + y_2^2 + y_3^2.$

4. $\lambda = 3; 0; (1 \pm \sqrt{21})/2; G(y_1; y_2; y_3; y_4) = y_1^2 + y_2^2 - y_3^2 + 0 \cdot y_4^2.$

Bài 4.7 1) $u^2/5 - v^2/5 = 1;$ 2) $v^2 = 2 \cdot \frac{1}{25}u;$ 3) $18u^2/95 + 12v^2/95 = 1;$

4) $v^2 = 2 \cdot \frac{5}{264}u.$

Chương 5

Hàm số, giới hạn và sự liên tục

BÀI TẬP

Bài 5.1 Cho $f(x) = \left[\operatorname{arccot} \left(\lg \frac{x}{10} \right) \right]$.

Tính $f(10)$; $f(10^{1+\sqrt{3}})$; $f(10^{1-\sqrt{3}})$; $f(100)$.

Bài 5.2 Tính các giá trị:

1) $\cos[\arcsin(-0,1)]$; 2) $\arcsin[\cos(\pi - \frac{\pi}{180})]$; 3) $\arccos[\cos \frac{5\pi}{4}]$;

4) $\arccos[\cos(\frac{5\pi}{4} - \frac{\pi}{90})]$.

Bài 5.3 Tìm tập xác định của các hàm sau:

1. $y = \sqrt{1 - \log_{\frac{1}{3}}(x^2 - 1)}$

6. $y = \sqrt{\sin x - \frac{1}{2}} + \ln(25 - x^2)$

2. $y = \frac{1}{\sqrt{|x+2| - (x+2)}}$

7. $y = \lg[1 - \lg(x^2 - 5x + 16)]$

3. $y = \frac{1}{2|x| + |x-1| - 3}$

8. $y = \sqrt{\arcsin x - \frac{\pi}{3}}$

4. $y = \frac{1}{\sqrt{2x-5}} + \arcsin \frac{2x+1}{x-2}$

9. $y = \log_x 2 + \sqrt{\pi - 6 \arcsin x}$

5. $y = \frac{1}{\sqrt{\sin x - \cos x}}$

10. $y = \lg x + \sqrt{\pi - 4 \arctan x}$

Bài 5.4 Tìm các giới hạn sau:

$$1. \lim_{x \rightarrow 0} \frac{4x^3 - 2x^2 + x}{4x^3 + 2x}$$

$$2. \lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 5x + 6}{x^2 - 12x + 20}$$

$$3. \lim_{x \rightarrow 4} \frac{\sqrt{2x+1} - 3}{\sqrt{x-2} - \sqrt{2}}$$

$$4. \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt[3]{x} - 1}{\sqrt{x} - 1}$$

Bài 5.5 Tìm các giới hạn sau:

$$1. \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt{x^2 - 3}}{\sqrt[5]{x^3 + 1}}$$

$$2. \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{\sqrt{x^2 + 1}}{x + 1}$$

$$3. \lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{1}{x-1} - \frac{3}{x^3-1} \right)$$

$$4. \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(\sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{x^2 - x} \right)$$

Bài 5.6 Tìm các giới hạn sau:

$$1. \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{x}{\sqrt{1 - \cos x}}$$

$$2. \lim_{x \rightarrow 1} (1-x) \tan \frac{\pi x}{2}$$

$$3. \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2 \arcsin(x-1)}{3x-3}$$

$$4. \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\tan x - \sin x}{x^3}$$

Bài 5.7 Tìm các giới hạn sau:

$$1. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 - \frac{1}{x} \right)^x$$

$$2. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{2x+3}{2x+1} \right)^{x+1}$$

$$3. \lim_{x \rightarrow 0} (\sin x + \cos x)^{\frac{1}{x}}$$

$$4. \lim_{x \rightarrow \infty} \left(\cos \frac{m}{x} \right)^x, \quad (m = \text{const})$$

Bài 5.8 Tìm các giới hạn sau:

$$1. \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\log_2(1 + \alpha x)}{x}$$

$$2. \lim_{x \rightarrow \infty} x \left(a^{\frac{1}{x}} - 1 \right)$$

3. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{\alpha x} - e^{\beta x}}{x}$
4. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{\alpha x} - e^{\beta x}}{\sin \alpha x - \sin \beta x}, (\alpha \neq \beta)$

Bài 5.9 Tìm các giới hạn sau:

1. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\ln(x^2 + 2x + 3)}{\ln(x^2 + 5x + 7)}$
2. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^x}{\sin^2 x}$
3. $\lim_{x \rightarrow 0} x^3 \cos \frac{1}{x^2}$
4. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{a_0 x^m + a_1 x^{m-1} + \dots + a_m}{b_0 x^n + b_1 x^{n-1} + \dots + b_n}$ trong đó $m, n \in \mathbb{N}^*$.

Bài 5.10 Tìm các giới hạn một phía sau:

1. $\lim_{x \rightarrow a^\pm} \frac{1}{e^x - a}$
2. $\lim_{x \rightarrow 0^\pm} \frac{\sin \pi x}{|x|}$
3. $\lim_{x \rightarrow 1^\pm} \arctan \frac{1}{x - 1}$
4. $\lim_{x \rightarrow 0^\pm} x \ln \left(1 + e^{\frac{1}{x}} \right)$

Bài 5.11 Tìm các giới hạn sau bằng cách thay thế các VCB tương đương

1. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 3x \sin 5x}{(x - x^3)^2}$
2. $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sin(e^{x-1} - 1)}{\ln x}$
3. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{(1 - \cos x) \arcsin x}{x \tan^2 x}$
4. $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x - 1) \ln x}{\arctan^2(x - 1)}$

Bài 5.12 Xét sự liên tục của các hàm sau

1. $f(x) = \begin{cases} x \sin \frac{1}{x} & \text{khi } x \neq 0 \\ 1 & \text{khi } x = 0 \end{cases}$
2. $f(x) = \begin{cases} \frac{e^{2x} - 1}{x} & \text{khi } x > 0 \\ 2x^2 - 3x + 2 & \text{khi } x \leq 0 \end{cases}$

Bài 5.13 Cho hàm số

$$f(x) = \begin{cases} x + 1 & \text{khi } x \leq 1 \\ 3 - ax^2 & \text{khi } x > 1 \end{cases}$$

Tìm a để hàm số đã cho liên tục trên $\mathbb{R}$.

Bài 5.14 Cho hàm số

$$f(x) = \begin{cases} -2 \sin x & \text{khi } x \leq -\frac{\pi}{2} \\ A \sin x + B & \text{khi } -\frac{\pi}{2} < x < \frac{\pi}{2} \\ \cos x & \text{khi } x \geq \frac{\pi}{2} \end{cases}$$

Tìm A, B để hàm số đã cho liên tục trên $\mathbb{R}$.

Bài 5.15 Xác định $f(1)$ để hàm số sau liên tục trên $\mathbb{R}$

$$\begin{cases} f(x) = \frac{x^2 - 1}{x^3 - 1} & \text{khi } x \neq 1, \\ f(1) & \text{khi } x = 1. \end{cases}$$

ĐÁP SỐ

Bài 5.1 $\frac{\pi}{2}; \frac{\pi}{6}; \frac{5\pi}{6}; \operatorname{arccot} 2$.

Bài 5.2 1) $\sqrt{0,99}$; 2) $-\frac{89\pi}{180}$; 3) $\frac{3\pi}{4}$; 4) $\frac{137\pi}{180}$.

Bài 5.3

- $(-\infty; -2/\sqrt{3}] \cup [2/\sqrt{3}; +\infty)$
- $(-\infty; -2)$
- $\mathbb{R} \setminus \left\{ -\frac{2}{3}; \frac{4}{3} \right\}$
- $\emptyset$
- $\left(\frac{\pi}{4} + 2k\pi; \frac{5\pi}{4} + 2k\pi \right), k \in \mathbb{Z}$
- $\left(-5; -\frac{7\pi}{6} \right] \cup \left[\frac{\pi}{6}; \frac{5\pi}{6} \right]$
- $(2; 3)$
- $\left[\frac{\sqrt{3}}{2}; 1 \right]$
- $\left(0; \frac{1}{2} \right)$
- $(0; 1)$

Bài 5.4

1. $\frac{1}{2}$
2. $\frac{1}{8}$
3. $\frac{2\sqrt{2}}{3}$
4. $\frac{2}{3}$

Bài 5.5

1. 1
2. 1 khi $x \rightarrow +\infty$, -1 khi $x \rightarrow -\infty$
3. 1
4. $\frac{1}{2}$ khi $x \rightarrow +\infty$, $-\frac{1}{2}$ khi $x \rightarrow -\infty$

Bài 5.6

1. $-\sqrt{2}$
2. $\frac{2}{\pi}$
3. $\frac{2}{3}$
4. $\frac{1}{2}$

Bài 5.7

1. $\frac{1}{e}$
2. e
3. e
4. 1

Bài 5.8

1. $\frac{\alpha}{\ln 2}$
2. $\ln a$
3. $\alpha - \beta$
4. 1

Bài 5.9

1. 1
2. ∞
3. 0
4. ∞ khi $m > n$, $\frac{a_0}{b_0}$ khi $m = 1$, 0 khi $m < n$.

Bài 5.10

1. $+\infty, 0$
2. $\pi, -\pi$
3. $\frac{-\pi}{2}, \frac{\pi}{2}$
4. $1, 0$

Bài 5.11

1. 15
2. 1
3. $\frac{1}{2}$
4. 1

Bài 5.12

1. Liên tục tại $\forall x \neq 0$, gián đoạn tại $x = 0$.
2. Liên tục tại $\forall x \in \mathbb{R}$.

Bài 5.13 $a = 1$

Bài 5.14 $A = -1, B = 1$

Bài 5.15 $f(1) = \frac{2}{3}$

Chương 6

Đạo hàm và vi phân hàm một biến

BÀI TẬP

Bài 6.1 Tính đạo hàm của các hàm số:

1. $y = \sqrt[3]{x^2} - \frac{2}{\sqrt{x}}$

2. $y = \ln(x + \sqrt{1 + x^2})$

3. $y = \arctan \frac{x + 4}{1 - 4x}$

4. $y = \log_3(x^2 - \sin x)$

5. $y = e^x \ln(\sin x)$

6. $y = \frac{1}{2} \ln\left(\tan \frac{x}{2}\right) - \frac{1}{2} \frac{\cos x}{\sin x}$

7. $y = x^x$

8. $y = \ln \sqrt[4]{\frac{1 + \cos x}{1 - \cos x}}$

Bài 6.2 Tính $f'(0^+)$ và $f'(0^-)$ của các hàm số

1. $f(x) = \sqrt{1 - e^{-x^2}}$.

2. $f(x) = \sqrt{\arctan 4x^2}$.

Bài 6.3 Xét tính khả vi trên $\mathbb{R}$ của các hàm số

1. $y = \begin{cases} e^x & \text{khi } x \geq 0 \\ 1 + \sin x & \text{khi } x < 0 \end{cases}$
2. $y = \begin{cases} \ln(1+x) & \text{khi } x > 0 \\ \sin x + \cos x - 1 & \text{khi } x \leq 0 \end{cases}$
3. $y = \begin{cases} x^2 \arctan \frac{1}{x} & \text{khi } x > 0 \\ e^x - 1 & \text{khi } x \leq 0 \end{cases}$
4. $y = |x - 2|\varphi(x)$, với $\varphi(x)$ là hàm liên tục tại $x = 2$, khả vi trên $\mathbb{R} \setminus \{2\}$ và $\varphi(2) \neq 0$.
5. $y = x\sqrt[3]{x^2 - 1}$.
6. $y = \arctan(x - 1)\sqrt[3]{x^2 - 1}$.
7. $y = \sin x\sqrt[3]{x}$.

Bài 6.4 Cho hàm số

$$y = \begin{cases} e^{ax} & \text{khi } x \geq 0 \\ \sin x + b & \text{khi } x < 0, \text{ với } a, b \text{ là các tham số} \end{cases}$$

Tìm các giá trị của tham số a, b để hàm số trên khả vi tại $x = 0$.

Bài 6.5 Tìm giá trị của a để hàm số sau khả vi tại $x = 0$

$$y = \begin{cases} \ln(1+x) & \text{khi } x \geq 0 \\ \sin x + a \cos x & \text{khi } x < 0 \end{cases}$$

Bài 6.6 Với điều kiện nào của $n \in \mathbb{Z}^+$ để hàm số

$$y = \begin{cases} x^n \sin \frac{1}{x} & \text{khi } x \neq 0 \\ 0 & \text{khi } x = 0 \end{cases}$$

1. liên tục tại $x = 0$,
2. khả vi tại $x = 0$,
3. có đạo hàm liên tục tại $x = 0$.

Bài 6.7 Tính đạo hàm cấp n ($n \in \mathbb{Z}^+$) của các hàm số:

1. $y = \frac{1}{x(1-x)}$
2. $y = e^{ax} \sin(bx + c)$
3. $y = \ln(1 + 3x)$

Bài 6.8 Tính gần đúng giá trị các biểu thức bằng vi phân

1. $\sqrt[3]{16,01000}$, (Bỏ qua sai số nhỏ hơn 0,00001).
2. $\arcsin(1 - \sin 29^\circ)$ với $\pi = 3,1416$, (Bỏ qua sai số nhỏ hơn 0,0001).
3. $\arctan(2 - \sqrt[100]{e})$ với $\pi = 3,1416$.
4. $\sqrt{0,9500} \arctan 0,9500$.

Bài 6.9 Tính các giới hạn:

1. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^3}{x - \sin x}$
2. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arcsin 2x - 2 \arcsin x}{x^3}$
3. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{e^{x^3} - 1 - x^3}{\sin^6 2x}$
4. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(\tan 7x)}{\ln(\sin 5x)}$
5. $\lim_{x \rightarrow 2} (x^2 - 4) \tan \frac{\pi x}{4}$
6. $\lim_{x \rightarrow 1} \ln x \ln \left(\cos \frac{\pi x}{2} \right)$
7. $\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{x}{x-1} - \frac{1}{\ln x} \right)$
8. $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\cotan x - \frac{1}{x^2} \right)$
9. $\lim_{x \rightarrow 0} x^{\sin x}$
10. $\lim_{x \rightarrow 0} x \frac{4}{1 + \ln x}$

$$11. \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} (\tan x)^{2x-\pi}$$

$$12. \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\arcsin x}{x} \right)^{\frac{1}{x^2}}$$

$$13. \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\arctan x}{x} \right)^{\frac{1}{\sin^2 x}}$$

Bài 6.10 Tìm cực trị của các hàm số:

$$1. y = x \sqrt[3]{(1-2x)^2}$$

$$2. y = x + 3\sqrt[3]{x^2}$$

$$3. y = \frac{x}{e^x}$$

$$4. y = x \ln^2 x$$

$$5. y = \frac{e^x}{x+1}$$

$$6. y = (x+1) \sqrt[3]{x^2-1}$$

$$7. y = x \sqrt[5]{x^2-1}$$

ĐÁP SỐ

Bài 6.1

$$1. \frac{2}{3\sqrt[3]{x}} + \frac{1}{x\sqrt{x}};$$

$$5. e^x \left(\ln(\sin x) + \frac{\cos x}{\sin x} \right);$$

$$2. \frac{1}{\sqrt{1+x^2}};$$

$$6. \frac{1}{\sin^3 x};$$

$$3. \frac{1}{1+x^2};$$

$$7. x^x (\ln x + 1);$$

$$4. \frac{2x - \cos x}{(x^2 - \sin x) \ln 3};$$

$$8. -\frac{1}{2 \sin x}.$$

Bài 6.2 1. $f'(0^+) = 1;$ $f'(0^-) = -1.$

$$2. f'(0^+) = 2; \quad f'(0^-) = -2.$$

Bài 6.3

1. Khả vi $\forall x (f'(0) = 1)$.
2. Khả vi $\forall x (f'(0) = 1)$.
3. Khả vi $\forall x \neq 0$. Tại $x = 0$ hàm không khả vi.
4. Khả vi $\forall x \neq 2$. Tại $x = 2$ hàm không khả vi.
5. Không khả vi tại $x = \pm 1$.
6. Khả vi trên $\mathbb{R} \setminus \{-1\}$.
7. Khả vi trên $\mathbb{R}$.

Bài 6.4 $a = 1, b = 1$ **Bài 6.5** $a = 0$ **Bài 6.6** 1. $n \geq 1$ 2. $n \geq 2$ 3. $n \geq 3$ **Bài 6.7**

1. $n! \left[\frac{(-1)^n}{x^{n+1}} + \frac{1}{(1-x)^{n+1}} \right]$
2. $e^{ax}(a^2 + b^2)^{\frac{n}{2}} \sin(bx + c + n\varphi)$
 với $\sin \varphi = \frac{b}{\sqrt{a^2 + b^2}}$ và $\cos \varphi = \frac{a}{\sqrt{a^2 + b^2}}$
3. $\frac{(-1)^{n+1} 3^n (n-1)!}{(1+3x)^n}$

Bài 6.8

1. 4,00125.	3. 0,7804.
2. 0,5175.	4. 0,740.

Bài 6.9

1. 6	3. $\frac{1}{2^7}$
2. 1	

4. 1

9. 1

5. $-\frac{16}{\pi}$

10. e^4

6. 0

11. 1

7. $\frac{1}{2}$

12. $e^{\frac{1}{6}}$

8. ∞

13. $e^{\frac{1}{3}}$

Bài 6.10

1. $y_{ct} = y(\frac{1}{2}) = 0; y_{cd} = y(\frac{3}{10}) = \frac{3}{10} \sqrt[3]{\frac{4}{25}}$

2. $y_{cd} = y(-8) = 4; y_{ct} = y(x=0) = 0$

3. $y_{cd} = y(1) = \frac{1}{e}$

4. $y_{cd} = y(\frac{1}{e^2}) = \frac{4}{e^2}; y_{ct} = y(1) = 0$

5. $y_{ct} = y(0) = e$

6. $y_{ct} = y(\frac{3}{5}) = -\frac{8}{5} \sqrt[3]{\frac{16}{25}}; y_{cd} = y(-1) = 0$

7. $y_{ct} = y(\sqrt{\frac{5}{7}}) = -\sqrt{\frac{5}{7}} \sqrt[5]{\frac{2}{7}}; y_{cd} = y(-\sqrt{\frac{5}{7}}) = \sqrt{\frac{5}{7}} \sqrt[5]{\frac{2}{7}}$

Chương 7

Hàm hai biến

BÀI TẬP

Bài 7.1 Tìm tập xác định và minh họa bằng hình học trên hệ tọa độ trục chuẩn Oxy :

1. $z = \ln(2x - 1)(4 - y^2)$
2. $z = \sqrt{16 - x^2 - y^2} + \lg(x^2 + y^2 - 4)$
3. $z = \arcsin \frac{3y + 2}{x}$
4. $z = \arcsin \frac{2y}{x} + \arccos(y - 4x)$
5. $z = \arcsin(3x - 4y); x \leq 2; y \geq -3$

Bài 7.2 Tính các đạo hàm riêng cấp một

1. $z = \frac{x^3 + y^3}{x^2 + y^2}$
2. $z = \ln(x + \sqrt{x^2 + y^2})$
3. $z = e^{\arctan \frac{y}{x}}$
4. $z = \ln \frac{\sqrt{x^2 + y^2} - x}{\sqrt{x^2 + y^2} + x}$
5. $z = x^{y^3}$

$$6. z = \arctan \frac{\sqrt{x^2 - y^2}}{\sqrt{x^2 + y^2}}$$

$$7. z = (x + y)^{\sin x \cdot \sin y}$$

Bài 7.3 Tìm các đạo hàm riêng cấp hai của hàm hai biến

$$1. z = \frac{1}{3} \sqrt{(x^2 + y^2)^3}$$

$$2. z = x^2 \ln(x + y)$$

$$3. z = x^y$$

$$4. z = \ln(xy + \sqrt{x^2 y^2 + a^2})$$

Bài 7.4 Tính gần đúng bằng vi phân toàn phần:

$$1. A = (0,996)^{5,050}$$

$$2. B = \ln(\sqrt[3]{27,0200} + \sqrt[4]{15,9700} - 4)$$

$$3. C = \arcsin(1,52 - \sqrt[100]{e}), \quad \text{biết } \sqrt{3} \cong 1,72; \pi \cong 3,14$$

$$4. D = \arctan 2(\sqrt{2,98} - \cos 31^0), \quad \text{biết } \sqrt{3} \cong 1,72; \pi \cong 3,14$$

Bài 7.5 Tính y'_x và x'_y từ các hệ thức:

$$1. e^{-x^2 - y^2} + 2 \sin xy = 0.$$

$$2. \sin x + 3 \cos y + e^{4x - 5y} - 1 = 0.$$

Bài 7.6 1. Cho $e^{xy} + x^y = 1 + e$, tính $y'_x \Big|_{(1;1)}$.

2. Cho $e^x + y^2 - 5 = 0$, tính $y'_x \Big|_{(0;2)}$; $y'_x \Big|_{(0;-2)}$.

Bài 7.7 Tính các đạo hàm riêng của z theo x và theo y :

$$1. e^{x+2y+3z} + 4x + 5y + 6z = 0.$$

$$2. e^{xyz} + xyz = 0.$$

Bài 7.8 .

1. Cho $3x^2 + 2y^2 + z^2 = 9$, tính $z'_x \Big|_{(1;1;2)}$; $z'_x \Big|_{(1;1;-2)}$.

2. Cho $xyz + x^2 + y^2 + z^2 = 2$, tính $z'_x \Big|_{(0;1;1)}$; $z'_x \Big|_{(0;-1;1)}$.

Bài 7.9 Tìm cực trị của hàm hai biến

1. $z = x^2 + xy + y^2 + x - y + 1$

2. $z = 2x^4 + y^4 - x^2 - 2y^2$

3. $z = x + y - x.e^y$

4. $z = xy + \frac{20}{x} + \frac{50}{y}$

Bài 7.10 Tìm cực trị có điều kiện:

1. $z = x + y$ với $x^2 + y^2 = 8$.

2. $z = x^3 + y^3 - 3xy$ với $x + y = 2$.

3. $z = x^3 + y^3 - 3xy$ với $x - y = 0$.

4. $z = x^2 + (y - 1)^2$ với $(x - 1)^2 + y^2 = 8$.

5. $z = x + 2y + 1$ với $x^2 + y^2 = 8$.

6. $z = e^{-x^2-y^2}$ với $x + y = 2$.

7. $z = e^{-x^2-y^2}$ với $x - y = 2$.

8. $z = x^4 + y^4$ với $x - y = 2$.

ĐÁP SỐ

Bài 7.1 1. $\begin{cases} x > 0,5 \\ -2 < y < 2; \end{cases} \quad \begin{cases} x < 0,5 \\ y < -2 : y > 2 \end{cases}$

2. $4 \leq x^2 + y^2 \leq 16$

3. $\begin{cases} x > 0 \\ -(x+2)/3 \leq y \leq (x-2)/3; \end{cases} \quad \begin{cases} x < 0 \\ (x-2)/3 \leq y \leq -(x+2)/3 \end{cases}$

$$4. \begin{cases} x < 0 \\ x/2 \leq y \leq -x/2 \\ 4x - 1 \leq y \leq 4x + 1; \end{cases} \quad \begin{cases} x > 0 \\ -x/2 \leq y \leq x/2 \\ 4x - 1 \leq y \leq 4x + 1; \end{cases}$$

$$5. \begin{cases} x \leq 2 \\ y \geq -3 \\ (3x - 1)/4 < y < (3x + 1)/4 \end{cases}$$

Bài 7.2

$$1. \begin{aligned} z'_x &= \frac{x^4 + 3x^2y^2 - 2xy^3}{(x^2 + y^2)^2}; \\ z'_y &= \frac{y^4 + 3x^2y^2 - 2x^3y}{(x^2 + y^2)^2} \end{aligned}$$

$$2. z'_x = \frac{1}{\sqrt{x^2 + y^2}}; z'_y = \frac{y}{x^2 + y^2 + \sqrt{x^2 + y^2}}$$

$$3. z'_x = \frac{-y}{x^2 + y^2} e^{\arctan \frac{y}{x}}; z'_y = \frac{x}{x^2 + y^2} e^{\arctan \frac{y}{x}}$$

$$4. z'_x = -\frac{2}{\sqrt{x^2 + y^2}}; z'_y = -\frac{2x}{y\sqrt{x^2 + y^2}}$$

$$5. z'_x = y^3 \cdot x^{y^3-1}; z'_y = 3y^2 \cdot x^{y^3} \ln x$$

$$6. z'_x = \frac{y^2}{x\sqrt{x^4 - y^4}}; z'_y = \frac{-y}{\sqrt{x^4 - y^4}}$$

$$7. \begin{aligned} z'_x &= (x + y)^{\sin x \sin y} \left[\cos x \sin y \ln(x + y) + \frac{\sin x \sin y}{x + y} \right] \\ z'_y &= (x + y)^{\sin x \sin y} \left[\cos y \sin x \ln(x + y) + \frac{\sin x \sin y}{x + y} \right] \end{aligned}$$

Bài 7.3

$$1. \begin{aligned} z''_{xx} &= \frac{2x^2 + y^2}{\sqrt{x^2 + y^2}} \\ z''_{xy} &= \frac{xy}{\sqrt{x^2 + y^2}} \\ z''_{yy} &= \frac{x^2 + 2y^2}{\sqrt{x^2 + y^2}} \end{aligned}$$

$$2. z''_{xx} = 2 \ln(x+y) + \frac{2x}{x+y} + \frac{x^2 + 2xy}{(x+y)^2}$$

$$z''_{xy} = \frac{2x}{x+y} + \frac{x^2}{(x+y)^2}$$

$$z''_{yy} = \frac{-x^2}{(x+y)^2}$$

$$3. z''_{xx} = y(y-1)x^{y-2}$$

$$z''_{xy} = x^{y-1} + y \cdot x^{y-1} \ln x$$

$$z''_{yy} = x^y \ln^2 x$$

$$4. z''_{xx} = \frac{-xy^3}{(x^2y^2 + a^2)^{\frac{3}{2}}}$$

$$z''_{xy} = \frac{a^2}{(x^2y^2 + a^2)^{\frac{3}{2}}}$$

$$z''_{yy} = \frac{-yx^3}{(x^2y^2 + a^2)^{\frac{3}{2}}}$$

Bài 7.4 1. $A \cong 0,980$

2. $B \cong -0,0002$

3. $C \cong 0,54$

4. $D \cong 0,53$

Bài 7.5 1. $y'_x = \frac{-xe^{-x^2-y^2} + y \cos xy}{ye^{-x^2-y^2} - x \cos xy}; x'_y = (y'_x)^{-1}$

2. $y'_x = \frac{\cos x + 4e^{4x-5y}}{3 \sin y + 5e^{4x-5y}}; x'_y = (y'_x)^{-1}$

Bài 7.6 1. $y'_x|_{(1;1)} = -1 - 1/e$.

2. $y'_x|_{(0;2)} = -1/2; y'_x|_{(0;2)} = 1/2$.

Bài 7.7 1. $z'_x = -\frac{e^{x+2y+3z} + 4}{3e^{x+2y+3z} + 6}; z'_y = -\frac{2e^{x+2y+3z} + 5}{3e^{x+2y+3z} + 6}$

2. $z'_x = -\frac{z}{x}; z'_y = -\frac{z}{y}$

Bài 7.8 1. $z'_x|_{(1;1;2)} = -3/2; z'_x|_{(1;1;-2)} = 3/2$

2. $z'_x|_{(0;1;1)} = -1/2; \quad z'_x|_{(0;-1;1)} = 1/2$

Bài 7.9

1. $z_{cd} = 9$, đạt tại $(2; -2)$.
2. $z_{ct} = -9/8$, đạt tại các điểm $(-1/2; -1), (1/2; -1); (-1/2; 1); (1/2; 1)$.
3. Không có cực trị
4. $z_{ct} = 30$, đạt tại $(2; 5)$.

Bài 7.10 1. Cực đại có điều kiện đạt tại $(2; 2); z_{cd} = z(2; 2) = 4$; Cực tiểu có điều kiện đạt tại $(-2; -2); z_{ct} = z(-2; -2) = -4$.

2. Cực tiểu có điều kiện đạt tại $(1; 1); z_{ct} = z(1; 1) = -1$.
3. Cực đại có điều kiện đạt tại $(0; 0); z_{cd} = z(0; 0) = 0$; Cực tiểu có điều kiện đạt tại $(1; 1); z_{ct} = z(1; 1) = -1$.
4. Cực đại có điều kiện đạt tại $(3; 2); z_{cd} = z(3; 2) = 10$.
5. Cực đại có điều kiện đạt tại $(1; 2); z_{cd} = z(1; 2) = 6$; Cực tiểu có điều kiện đạt tại $(-1; -2); z_{ct} = z(-1; -2) = -4$.
6. Cực đại có điều kiện đạt tại $(1; 1); z_{cd} = z(1; 1) = e^{-2}$.
7. Cực đại có điều kiện đạt tại $(1; -1); z_{cd} = z(1; -1) = e^{-2}$.
8. Cực tiểu có điều kiện đạt tại $(1; -1); z_{ct} = z(1; -1) = 2$.

Chương 8

Phép tính tích phân

BÀI TẬP

Bài 8.1 Tính các tích phân:

$$1. \int \frac{x dx}{\sqrt{x^4 - 1}}$$

$$2. \int \frac{\sqrt{3x + 5}}{x} dx$$

$$3. \int \frac{1 + x - x^2}{\sqrt{(1 - x^2)^3}} dx$$

$$4. \int \frac{\sin 4x}{\cos^2 2x + 4} dx$$

$$5. \int \frac{1 + \sqrt[4]{x}}{1 + \sqrt{x}} dx$$

$$6. \int \frac{\sqrt[6]{x}}{1 + \sqrt[3]{x}} dx$$

$$7. \int x^3 \sqrt{4 - x^2} dx$$

$$8. \int \frac{dx}{\sqrt{x - x^2}}$$

$$9. \int \sqrt{\frac{x - 1}{x + 1}} \frac{dx}{x^2}$$

$$10. \int \frac{\ln(\tan x)}{\sin x \cos x} dx$$

Bài 8.2 Tính các tích phân:

$$1. \int \frac{\cos^5 x}{\sin x} dx$$

$$2. \int \frac{dx}{\sin^6 x}$$

$$3. \int \tan^5 x dx$$

$$4. \int \frac{dx}{x^3 \sqrt{x^2 - 1}}$$

$$5. \int \frac{dx}{(1 - x^2)^{\frac{3}{2}}}$$

$$6. \int \frac{dx}{x^2 \sqrt{x^2 + 4}}$$

$$7. \int \frac{\sqrt{(9 - x^2)^3}}{x^6} dx$$

$$8. \int \frac{dx}{(x^2 + 4)\sqrt{4x^2 + 1}}$$

$$9. \int x^2 \sqrt{4 - x^2} dx$$

$$10. \int \frac{x^2 + 1}{x^4 + x^2 + 1} dx$$

Bài 8.3 Tính các tích phân:

$$1. \int x \sin 2x dx$$

$$7. \int \sin \sqrt[3]{x} dx$$

$$2. \int x \arctan x dx$$

$$8. \int \frac{\arctan x dx}{x^2(x^2 + 1)}$$

$$3. \int x \cos^3 x dx$$

$$9. \int \frac{x e^{\arctan x}}{(1 + x^2)^{3/2}} dx$$

$$4. \int (x^2 + 1)e^{-2x} dx$$

$$5. \int \frac{\arcsin x}{x^2} dx$$

$$10. \int \sin(\ln x) dx$$

$$6. \int e^{-2x} \cos 3x dx$$

Bài 8.4 Tính các tích phân:

$$1. \int_0^1 \frac{x dx}{1 + \sqrt{x}}$$

$$6. \int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{\sin^3 x}{\cos^4 x} dx$$

$$2. \int_{-1}^0 \frac{dx}{1 + \sqrt[3]{1+x}}$$

$$7. \int_1^{\sqrt[5]{2}} \frac{x^9 dx}{(1 + x^5)^3}$$

$$3. \int_{\ln 3}^0 \frac{1 - e^x}{1 + e^x} dx$$

$$8. \int_{\ln 2}^{\ln 3} \frac{e^{2x} dx}{e^x - 1}$$

$$4. \int_0^{\frac{\pi}{2}} \frac{dx}{2 + \cos x}$$

$$9. \int_0^{\ln 5} \frac{e^x \sqrt{e^x - 1}}{e^x + 3} dx$$

$$5. \int_0^1 \frac{\sqrt{e^x} dx}{\sqrt{e^x + e^{-x}}}$$

$$10. \int_{\frac{1}{2}}^{\frac{\sqrt{3}}{2}} \frac{dx}{x \sqrt{1 - x^2}}$$

Bài 8.5 Tính các tích phân sau:

$$1. \int_0^1 x e^{-x} dx$$

$$2. \int_1^2 x \log_2 x dx$$

$$3. \int_0^{\frac{\pi}{2}} e^{2x} \cos 2x dx$$

$$4. \int_{-1}^1 x \arctan x dx$$

$$5. \int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{x \sin x}{\cos^3 x} dx$$

$$6. \int_0^{a\sqrt{7}} \frac{x^3 dx}{\sqrt[3]{a^2 + x^2}}$$

$$7. \int_{0,5}^1 (\arcsin x)^4 dx$$

$$8. \int_1^{\sqrt{3}} \frac{\sqrt{1+x^2}}{x^2} dx$$

$$9. \int_0^{\frac{\pi}{2}} \cos^n x \cos nx dx$$

$$10. \int_1^{16} \arctan \sqrt{\sqrt{x} - 1} dx$$

Bài 8.6 Xét sự hội tụ của các tích phân suy rộng

$$1. \int_{-\infty}^0 x e^x dx$$

$$9. \int_1^{+\infty} \frac{\ln(x+1)}{x+1} dx$$

$$2. \int_0^{+\infty} \cos x dx$$

$$10. \int_{-\infty}^{+\infty} \frac{dx}{(1+x^2)^2}$$

$$3. \int_0^{+\infty} \left(\frac{1+x}{1+x^2} \right)^2 dx$$

$$11. \int_0^1 \frac{dx}{1-x^2+2\sqrt{1-x^2}}$$

$$4. \int_{-\infty}^{+\infty} \frac{dx}{x^2+2x+5}$$

$$12. \int_0^1 \frac{dx}{(2-x)\sqrt{1-x}}$$

$$5. \int_0^{+\infty} x e^{-x^2} dx$$

$$13. \int_0^1 \frac{\arcsin x}{\sqrt{1-x^2}} dx$$

$$6. \int_1^{+\infty} \frac{\arctan x}{x^2} dx$$

$$14. \int_0^2 \frac{x^5 dx}{\sqrt{4-x^2}}$$

$$7. \int_1^e \frac{dx}{x\sqrt{\ln x}}$$

$$15. \int_0^1 \frac{dx}{\sqrt{x-x^2}}$$

$$8. \int_0^1 \frac{\ln^2 x}{x} dx$$

$$16. \int_0^{+\infty} \frac{\arctan x}{(1+x^2)^{\frac{3}{2}}} dx$$

$$17. \int_0^{+\infty} \frac{x^2 + 1}{x^4 + 1} dx$$

$$20. \int_0^{+\infty} e^{-\sqrt{x}} dx$$

$$18. \int_0^{+\infty} \frac{dx}{1 + x^3}$$

$$21. \int_a^b \frac{dx}{\sqrt{(x-a)(b-x)}},$$

$(a < b)$

$$19. \int_{e^2}^{+\infty} \frac{dx}{x \ln x \ln(\ln x)}$$

$$22. \int_0^{+\infty} \frac{dx}{\sqrt{x}(x + 2\sqrt{x} + 1)}$$

ĐÁP SỐ

Bài 8.1

$$1. \frac{1}{2} \ln(x^2 + \sqrt{x^4 - 1}) + C$$

$$2. 2\sqrt{3x+5} + \sqrt{5} \ln \frac{|\sqrt{5} - \sqrt{3x+5}|}{\sqrt{5} + \sqrt{3x+5}} + C$$

$$3. \arcsin x + \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} + C$$

$$4. -\frac{1}{2} \ln(\cos^2 2x + 4) + C$$

$$5. 4 \left[\frac{\sqrt[4]{x^3}}{3} + \frac{\sqrt{x}}{3} - \sqrt[4]{x} - \frac{1}{2} \ln(1 + \sqrt{x}) + \arctan \sqrt[4]{x} \right] + C$$

$$6. 6 \left[\frac{\sqrt[6]{x^5}}{5} - \frac{\sqrt{x}}{3} + \sqrt[6]{x} - \arctan \sqrt[6]{x} \right] + C$$

$$7. \frac{(4-x^2)^2 \sqrt{4-x}}{5} - \frac{4(4-x^2) \sqrt{4-x}}{3} + C$$

$$8. 2 \arcsin \sqrt{x} + C$$

$$9. \bullet -\frac{\sqrt{x^2-1}}{x} - \arcsin \frac{1}{x} + C \text{ nếu } x > 1$$

$$\bullet \frac{\sqrt{x^2-1}}{x} - \arcsin \frac{1}{x} + C \text{ nếu } x < -1$$

$$10. \frac{\ln^2(\tan x)}{2} + C$$

Bài 8.2

1. $\ln |\sin x| - \sin^2 x + \frac{\sin^4 x}{4} + C$
2. $-\cotan x - \frac{2 \cotan^3 x}{3} - \frac{\cotan^5 x}{5} + C$
3. $\frac{\tan^4 x}{4} - \frac{\tan^2 x}{2} - \ln |\cos x| + C$
4. $\frac{1}{2} \left(\arccos \frac{1}{x} + \frac{\sqrt{1-x^2}}{x^2} \right) + C$
5. $\frac{x}{\sqrt{1-x^2}} + C$
6. $-\frac{\sqrt{4+x^2}}{4x} + C$
7. $-\frac{(9-x^2)^2 \sqrt{9-x^2}}{45x^5} + C$
8. $\frac{1}{4\sqrt{15}} \ln \left| \frac{x\sqrt{15} + 2\sqrt{4x^2+1}}{x\sqrt{15} - 2\sqrt{4x^2+1}} \right| + C$
9. $\frac{x}{4}(x^2-2)\sqrt{4-x^2} + 2 \arcsin \frac{x}{2} + C$
10. $\frac{1}{\sqrt{3}} \arctan \frac{x^2-1}{x\sqrt{3}} + C$

Bài 8.3

1. $\frac{1}{4} \sin 2x - \frac{x}{2} \cos 2x + C$
2. $\frac{x^2+1}{2} \arctan x - \frac{x}{2} + C$
3. $\frac{1}{4} \left[\frac{1}{3} (x \sin 3x + \cos 3x) + 3(x \sin x + \cos x) \right] + C$
4. $-\frac{2x^2+2x+3}{4e^{2x}} + C$
5. $\ln \left| \frac{x - \sqrt{1-x^2}}{x} \right| - \frac{\arcsin x}{x} + C$

6. $\frac{1}{13}e^{-2x}(3 \sin 3x - 2 \cos 3x) + C$
7. $3\left[(2 - \sqrt[3]{x^2}) \cos \sqrt[3]{x} + 2\sqrt[3]{x} \sin \sqrt[3]{x}\right] + C$
8. $\ln \frac{|x|}{\sqrt{1+x^2}} - \frac{\arctan x}{x} - \frac{(\arctan x)^2}{2} + C$
9. $\frac{(x-1)e^{\arctan x}}{2\sqrt{1+x^2}} + C$
10. $\frac{x}{2}\left[\sin(\ln x) + \cos(\ln x)\right] + C$

Bài 8.4

1. $\frac{5}{3} - 2 \ln 2$	6. $\frac{2 - \sqrt{2}}{3}$
2. $3\left(-\frac{1}{2} + \ln 2\right)$	7. $\frac{2}{45}$
3. $\ln \frac{4}{3}$	8. $1 + \ln 2$
4. $\frac{\pi}{3\sqrt{3}}$	9. $4 - \pi$
5. $\ln \frac{e + \sqrt{1+e^2}}{1 + \sqrt{2}}$	10. $\ln \frac{2 + \sqrt{3}}{3}$

Bài 8.5

1. $\frac{e-2}{e}$	6. $\frac{141a^3\sqrt[3]{a}}{20}$
2. $2 - \frac{3}{2 \ln 2}$	7. $\frac{\pi^4}{16} - 3\pi^2 + 24$
3. $\frac{e^\pi - 2}{5}$	8. $\sqrt{2} - \frac{2}{\sqrt{3}} \ln \frac{2 + \sqrt{3}}{1 + \sqrt{2}}$
4. $\frac{\pi}{2} - 1$	9. $\frac{\pi}{2^{n+1}}$
5. $\frac{\pi}{4} - \frac{1}{2}$	10. $\frac{16\pi}{3} - 2\sqrt{3}$

Bài 8.6

1. $x = 2$

2. Phân kì

3. $1 + \frac{\pi}{2}$

4. $\frac{\pi}{2}$

5. $\frac{1}{2}$

6. $\frac{\pi}{4} + \frac{1}{2} \ln 2$

7. 2

8. Phân kì

9. Phân kì

10. $\frac{\pi}{2}$

11. $\frac{\pi}{3\sqrt{3}}$

12. $\frac{\pi}{2}$

13. $\frac{\pi^2}{8}$

14. $\frac{256}{15}$

15. π

16. $\frac{\pi}{2} - 1$

17. $\frac{\pi}{\sqrt{2}}$

18. $\frac{2\pi}{3\sqrt{3}}$

19. Phân kì

20. 2

21. π

22. Hội tụ.

Chương 9

Phương trình vi phân

BÀI TẬP

Bài 9.1 Giải các phương trình có biến phân li

$$1. y' \cos x = \frac{y}{\ln y}$$

$$2. \frac{xdy}{\sqrt{1-y^2}} + \frac{ydx}{\sqrt{1-x^2}} = 0$$

$$3. y' = \sin(x-y) - \sin(x+y)$$

$$4. \frac{4+y^2}{\sqrt{x^2+4x+3}} = \frac{3y+2}{x+1}y'$$

$$5. y' = \frac{\cos y - \sin y - 1}{\cos x - \sin x - 1}$$

$$6. xydx + (x+1)dy = 0$$

$$7. 2x^2yy' + y^2 = 2$$

$$8. \sqrt{y^2+1}dx = xydy$$

$$9. x^2y^2y' + 1 = y$$

Bài 9.2 Tìm nghiệm riêng của các phương trình:

$$1. \begin{cases} (x-1)e^{1+x^2} \tan y dx - e^{2x} dy = 0 \\ y|_{x=1} = \frac{\pi}{2} \end{cases}$$

$$2. \begin{cases} y' + \cos(x + 2y) = \cos(x - 2y) \\ y|_{x=0} = \frac{\pi}{4} \end{cases}$$

$$3. \begin{cases} \frac{dx}{x(y-1)} + \frac{dy}{y(x+2)} = 0 \\ y|_{x=1} = 1 \end{cases}$$

$$4. xy' + y = y^2 \ln x \text{ với } y|_{x=1} = 1.$$

Bài 9.3 Tìm tích phân tổng quát:

$$1. y' = \frac{2xy}{x^2 - y^2}$$

$$2. xy' \ln \frac{y}{x} = x + y \ln \frac{y}{x}$$

$$3. y' = \frac{-x - y + 2}{x - y + 4}$$

$$4. (y^2 - 2xy)dx + x^2dy = 0$$

$$5. xy' = y - xe^{\frac{y}{x}}$$

$$6. (x + 4y)y' = 2x + 3y - 5$$

Bài 9.4 Giải các phương trình:

$$1. y' = \frac{2x}{1 + x^2}y$$

$$2. y' + y = 4x$$

$$3. y' + 2xy = x.e^{-x^2}$$

$$4. y' - y \sin x = \sin x \cos x$$

$$5. y' + \frac{xy}{1 - x^2} = \arcsin x + x$$

$$6. y' = 2x(x^2 + y)$$

$$7. xy' - 2y = 2x^4$$

$$8. y'\sqrt{1 - x^2} + y = \arcsin x, \quad y|_{x=0} = 0$$

$$9. y' - \frac{y}{x \ln x} = x \ln x, \quad y|_{x=e} = \frac{1}{2}e^2$$

Bài 9.5 Giải phương trình

$$1. y' + \frac{y}{x} = x^2 y^4$$

$$2. y dx + (x + x^2 y) dy = 0, \quad y|_{x=1/2} = 1$$

$$3. y' + y = e^x \sqrt{y}, \quad y|_{x=0} = 4$$

Bài 9.6 Giải các phương trình

$$1. y'' = 2 \sin x \cos^2 x - \sin^2 x$$

$$2. y'' = \frac{y'}{x} + x$$

$$3. y'' = x e^{-x}, \quad y|_{x=0} = 1, y'|_{x=0} = 2$$

$$4. y'' - \frac{y'}{x-1} - x(x-1) = 0, \quad y|_{x=2} = 1, y'|_{x=2} = -1$$

$$5. (y'')^2 = y'$$

$$6. y y'' - y'^2 = 0$$

$$7. y'' = 2y y'$$

$$8. y''(e^x + 1) + y' = 0$$

Bài 9.7 Giải các phương trình

$$1. y'' - 2y' - y = 0$$

$$2. y'' - 9y = e^{3x} \cos x$$

$$3. 4y'' - 20y' + 25y = 0$$

$$4. y'' - 4y' = -12x^2 - 6x - 4$$

$$5. y'' - 2y' - 3y = e^{4x}$$

$$6. y'' - 5y' + 4y = 4x^2 e^x$$

$$7. y'' - y = 2 \sin x - 4 \cos x$$

8. $y'' - 4y = e^x [(-4x + 4) \cos x - (2x + 6) \sin x]$
9. $y'' + y = \cos x + \cos 2x$
10. $y'' - y = 2e^x - x^2$

Phần phụ lục

Bài 9.8 Viết các số phức sau dưới dạng $a + bi$

1. $(2 + i)(-1 + i)(1 + 2i)^2$
2. $(1 + i\sqrt{3})^2$
3. $\frac{1 - 3i}{3 - i}$

Bài 9.9 Đưa các số phức sau về dạng lượng giác

1. 1	5. $1 + i\sqrt{3}$
2. -1	6. $-1 + i\sqrt{3}$
3. i	7. $-\cos 30^\circ + i \sin 30^\circ$
4. $-i$	8. $2 + \sqrt{3} + i$

Bài 9.10 Tính

1. $\sqrt{2i}$	4. $\sqrt{-15 + 8i}$
2. $\sqrt{-8i}$	
3. $\sqrt{3 - 4i}$	5. $\sqrt[4]{-i}$

Bài 9.11 Giải phương trình phức, viết nghiệm dưới dạng $a + bi$ ($a, b \in \mathbb{R}$)

1. $x^2 + x + 1 = 0$
2. $x^2 - (2 + i)x + 7i - 1 = 0$
3. $x^2 - (3 - 2i)x + 5 - 5i = 0$
4. $8z^2 - 4\sqrt{2}iz - 1 - 2i = 0$

5. $z^4 + 10z^2 + 169 = 0$

ĐÁP SỐ

Bài 9.1

1. $\frac{1}{2} \ln^2 y = \ln \tan \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) + C$

2. $(1 - \sqrt{1 - x^2})(1 - \sqrt{1 - y^2}) = Cxy$

3. $2 \sin x + \ln \left| \tan \frac{y}{2} \right| = C$

4. $\frac{3}{2} \ln(y^2 + 4) + \arctan \frac{y}{2} =$
 $\sqrt{x^2 + 4x + 13} - \ln(x + 2 + \sqrt{x^2 + 4x + 13}) + C$

5. $\tan \frac{y}{2} = C \left(\tan \frac{y}{2} + 1 \right) \left(1 - \tan \frac{x}{2} \right)$

6. $y = C(x + 1)e^{-x}, x = -1$

7. $y^2 - 2 = Ce^{\frac{1}{x}}$

8. $\ln |x| = C + \sqrt{y^2 + 1}$

9. $\frac{y^2}{2} + y + \ln |y - 1| = -\frac{1}{x} + C$

Bài 9.2

1. $2 \ln |\sin y| = e^{(x-1)^2} - 1$

2. $\ln |\tan y| = 4(1 - \cos x)$

3. $x + y + 2 \ln x - \ln y = 2$

4. $\frac{1}{y} = Cx + \ln x + 1$

Bài 9.3

1. $x^2 + y^2 = Cy$

2. $\ln x = \frac{y}{x} \left(\ln \frac{y}{x} - 1 \right) + C$

$$3. x^2 + 2xy - y^2 - 4x + 8y = C$$

$$4. x(y - x) = Cy; y = 0$$

$$5. y = -\ln \ln cx$$

$$6. (y - x + 5)^5(x + 2y - 2) = C$$

Bài 9.4

$$1. y = C(1 + x^2)$$

$$3. y = e^{-x^2} \left(C + \frac{x^2}{2} \right)$$

$$2. y = Ce^{-x} + 4x - 4$$

$$4. y = Ce^{-\cos x} - \cos x + 1$$

$$5. y = \sqrt{1 - x^2} \left[\frac{1}{2} (\arcsin x)^2 - \sqrt{1 - x^2} + C \right]$$

$$6. y = Ce^{x^2} - x^2 - 1$$

$$7. y = Cx^2 + x^4$$

$$8. y = e^{-\arcsin x} + \arcsin x - 1$$

$$9. y = \frac{1}{2} x^2 \ln x$$

Bài 9.5

$$1. y = \frac{1}{x \sqrt[3]{3 \ln \frac{C}{x}}}; y = 0.$$

$$2. \text{NTQ: } x = \frac{1}{y(\ln |y| + C)}; x = 0; y = 0 \text{ (giải } x \text{ theo } y)$$

$$\text{NR: } x = \frac{1}{y(2 + \ln |y|)}$$

$$3. 3\sqrt{y} = 5e^{-\frac{x}{2}} + e^x.$$

Bài 9.6

$$1. y = -\frac{1}{18} \sin 3x - \frac{1}{8} \sin 2x - \frac{1}{2} \sin x - \frac{1}{4} x^2 + C_1 x + C_2$$

$$2. y = C_1 x^2 + C_2 + \frac{x^3}{3}$$

3. $y = (x + 2)e^{-x} + 3x - 1$
4. $y = \frac{1}{8}x^4 - \frac{1}{6}x^3 - x^2 + 2x + 1$
5. $y = \frac{1}{12}(x + C_1)^3 + C_2$
6. $y = C_1e^{C_2x}$
7. $x = C + \int \frac{dy}{y^2 + D}$
8. $y = C_1(x - e^{-x}) + C_2$

Bài 9.7

1. $y = C_1e^{(1+\sqrt{2})x} + C_2e^{(1-\sqrt{2})x}$
2. $y = C_1e^{3x} + C_2e^{-3x} + e^{3x} \left(\frac{6}{37} \sin x - \frac{1}{37} \cos x \right)$
3. $y = (C_1 + C_2x)e^{25x}$
4. $y = x^3 + \frac{3}{2}x^2 + \frac{7}{4}x + C_1 + C_2e^{4x}$
5. $y = C_1e^{-x} + C_2e^{3x} + \frac{1}{5}e^{4x}$
6. $y = C_1e^x + C_2e^{4x} + \left(-\frac{4}{9}x^3 - \frac{4}{9}x^2 - \frac{8}{27}x\right)e^x$
7. $-\sin x + 2 \cos x + C_1e^x + C_2e^{-x}$
8. $e^{-x}(x \cos x + \sin x) + C_1e^{2x} + C_2e^{-2x}$
9. $y = \frac{1}{2}x \sin x - \frac{1}{3} \cos 2x + C_1 \cos x + C_2 \sin x$
10. $y = C_1e^x + C_2e^{-x} + xe^x + x^2 + 2$

Bài 9.8

1. $5 - 15i$
2. $-2 + 2\sqrt{3}i$
3. $\frac{3}{5} - \frac{4}{5}i$

Bài 9.9

1. $\cos 0 + i \sin 0$

2. $\cos \pi + i \sin \pi$

3. $\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2}$

4. $\cos \frac{3\pi}{2} + i \sin \frac{3\pi}{2}$

5. $2\left(\cos \frac{\pi}{3} + i \sin \frac{\pi}{3}\right)$

6. $2\left(\cos \frac{2\pi}{3} + i \sin \frac{2\pi}{3}\right)$

7. $\cos \frac{5\pi}{6} + i \sin \frac{5\pi}{6}$

8. $(\sqrt{2} + \sqrt{6})\left(\cos \frac{\pi}{12} + i \sin \frac{\pi}{12}\right)$

Bài 9.10

1. $\pm(1 + i)$

2. $\pm(2 - 2i)$

3. $\pm(2 - i)$

4. $\pm(1 + 4i)$

5. $\frac{\sqrt{2}(\pm 1 \pm i)}{2}$

Bài 9.11

1. $-\frac{1}{2} \pm \frac{\sqrt{3}}{2}i$

2. $3 - i; -1 + 2i$

3. $2 + i; 1 - 3i$

4. $\frac{-\sqrt{2}}{4} \frac{\sqrt{2}}{4} + \frac{\sqrt{2}}{2}i$

5. $-2 \pm 3i; 2 \pm 3i$

Chương 10

Phương trình sai phân

BÀI TẬP

Bài 10.1 Tìm nghiệm tổng quát

1. $x(n+1) - 3x(n) = 0$
2. $2x(n+1) + x(n) = 0$
3. $x(n+2) - 3x(n+1) + 2x(n) = 0$
4. $3x(n+2) + 2x(n+1) - x(n) = 0$
5. $x(n+3) - x(n+2) + 2x(n+1) + 4x(n) = 0$
6. $x(n+3) - 7x(n+2) + 16x(n+1) - 10x(n) = 0$
7. $x(n+3) - 6x(n+2) + 12x(n+1) - 7x(n) = 0$
8. $x(n+2) + 2x(n+1) + 4x(n) = 0$
9. $x(n+2) + 4x(n+1) + 8x(n) = 0$

Bài 10.2 Tìm nghiệm riêng thoả mãn điều kiện ban đầu

1. $x(n+1) - 3x(n) = 0$ với $x(0) = -1$
2. $x(n+2) - 3x(n+1) + 2x(n) = 0$ với $x(0) = 1; x(1) = -1$
3. $x(n+3) + 3x(n+2) + 3x(n+1) + x(n) = 0$ với $x(0) = 1; x(-1) = 2; x(-2) = -2$

Bài 10.3 Giải phương trình bằng phương pháp chọn

1. $x(n+1) - 4x(n) = 3n^2 - 8n - 1$
2. $x(n+1) + 3x(n) = (-3)^n 3n$
3. $2x(n+1) - x(n) = 2^{-n+3}(n+1)$
4. $2x(n+1) - x(n) = 4^{-n}(n^2 + n - 1)$
5. $x(n+1) - 3x(n) = 5 \cdot 2^{n+1} \cos n \frac{\pi}{2}$
6. $x(n+1) + 5x(n) = 6n^2 - 4n + 12$
7. $x(n+1) = 3x(n) + 2^n(4 - n)$
8. $x(n+1) = 2x(n) + \cos n \frac{\pi}{2} - 3 \sin n \frac{\pi}{2}$
9. $x(n+1) - 6x(n) = 12 \cdot 6^n + 3 \cdot 7^n$

Bài 10.4 Giải bằng phương pháp biến thiên hằng số

1. $x(n+1) = (n+1)x(n) + (n+1)!$
2. $x(n+1) + nx(n) = n!$
3. $x(n+1) - 9^n x(n) = 3^{n^2+2n}$
4. $x(n+1) + \frac{n}{3}x(n) = \frac{n!}{3^n}$
5. $x(n+1) = \frac{n}{2}x(n) + \frac{n!}{2^{n+1}}$
6. $x(n+1) - 4^{-n}x(n) = n2^{-n^2-n}$
7. $x(n+1) - nx(n) = n! \ln(n+1)$
8. $x(n+1) - e^{2n}x(n) = e^{n^2+n} \ln(n+1)$

Bài 10.5 Giải phương trình (*)

1. $x(n+1) - 5x(n) = 5^n nn!$
2. $x(n+1) - 3x(n) = 3^{n+1}(n+1)^2$
3. $x(n+1) - 4x(n) = 4^{n+1} \sin \frac{(n+1)\pi}{6}$
4. $x(n+1) - \frac{1}{5}x(n) = \frac{1}{5^n(n+2)(n+1)}$

$$5. x(n+1) - 2x(n) = \frac{2^{n+2}}{(n+1)(n+2)(n+3)}$$

$$6. x(n+1) - 4^n x(n) = 2^{n^2+n+1} \cos \frac{n\pi}{2}$$

$$7. x(n+1) - nx(n) = n!n^2$$

Bài 10.6 Tìm nghiệm thoả mãn điều kiện ban đầu

$$1. x(n+1) - 3x(n) = n3^{n+1} \text{ với } x(0) = 5$$

$$2. x(n+1) - 3x(n) = 3^n \sin n \frac{\pi}{4} \text{ với } x(1) = 0$$

Bài 10.7 Giải phương trình

$$1. x(n+2) - 5x(n+1) + 6x(n) = 2n + 5$$

$$2. x(n+2) - 3x(n+1) + 2x(n) = 2n + 3$$

$$3. x(n+2) - 3x(n+1) + 2x(n) = 4n3^n$$

$$4. x(n+2) - 4x(n+1) + 4x(n) = 5^n(9n + 3)$$

$$5. x(n+2) - 4x(n+1) + 4x(n) = 16 \cdot 2^n + 18 \cdot 5^n$$

$$6. x(n+2) - 5x(n+1) + 6x(n) = \cos n \frac{\pi}{2} + 12 \sin n \frac{\pi}{2}$$

$$7. x(n+2) - 2x(n+1) + 4x(n) = 14 \cdot 3^n$$

$$8. x(n+2) + x(n) = 6 \cos n \frac{\pi}{2} - 4 \sin n \frac{\pi}{2}$$

$$9. x(n+2) - 3x(n+1) + 2x(n) = 2n + 1 + 2^{n+2}$$

Bài 10.8 Tìm nghiệm thoả mãn điều kiện ban đầu

$$1. x(n+2) - 4x(n+1) + 3x(n) = 85^n \text{ với } x(0) = 4; x(1) = 11$$

$$2. x(n+2) + 9x(n) = \cos n \frac{\pi}{2} \text{ với } x(0) = 3; x(1) = 8$$

Bài 10.9 Tính tổng:

$$1. S_1 = 1^2 + 2^2 + 3^2 + \dots + n^2$$

$$2. S_2 = 1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + n(n+1)$$

$$3. S_3 = 1 \cdot 3 + 3 \cdot 5 + \dots + (2n-1)(2n+1)$$

4. $S_4 = 0.2 + 2.4 + \dots + 2n.2(n+1)$
5. $S_5 = \sin \alpha + \sin 2\alpha + \dots + \sin n\alpha$
6. $S_6 = 1^2.3^1 + 2^2.3^2 + 3^2.3^3 + \dots + n^2.3^n$

ĐÁP SỐ

Bài 10.1 1. $x(n) = C3^n$

2. $x(n) = C(-\frac{1}{2})^n$

3. $x(n) = C_1 + C_22^n$

4. $x(n) = C_1(-1)^n + C_23^{-n}$

5. $x(n) = C_1(-1)^n + 2^n(C_1 \cos \frac{n\pi}{3} + C_2 \sin \frac{n\pi}{3})$

6. $x(n) = C_1 + (\sqrt{10})^n(C_2 \cos n\phi + C_3 \sin n\phi)$; ($\cos \phi = 3/\sqrt{10}$, $\sin \phi = 1/\sqrt{10}$)

7. $x(n) = C_1 + (\sqrt{7})^n(C_2 \cos n\phi + C_3 \sin n\phi)$; ($\cos \phi = 5/2\sqrt{7}$; $\sin \phi = \sqrt{3}/2\sqrt{7}$)

8. $x(n) = 2^n(C_1 \cos \frac{n2\pi}{3} + C_2 \sin \frac{n2\pi}{3})$

9. $x(n) = 8^{\frac{n}{2}}(C_1 \cos n\frac{3\pi}{4} + C_2 \sin n\frac{3\pi}{4})$

Bài 10.2 1. $x(n) = -3^n$

2. $x(n) = 3 - 2^{n+1}$

3. $x(n) = (1 + 9n/2 + 3n^2/2)(-1)^n$

Bài 10.3 1. $x(n) = C4^n - n^2 + 2n + \frac{2}{3}$

2. $x(n) = (-3)^n(C + n/2 - n^2/2)$

3. $x(n) = 2^{-n}(C + 4n^2 + 4n)$

4. $x(n) = C2^{-n} - 4^{-n}(2n^2 + 6n + 6)$

5. $x(n) = C_13^n + 2^n(-\frac{30}{13} \cos n\frac{\pi}{2} + \frac{20}{13} \sin n\frac{\pi}{2})$

6. $x(n) = C(-5)^n + n^2 - n + 12/5$

$$7. x(n) = C3^n + 2^n(n - 2)$$

$$8. x(n) = C2^n + \frac{7}{5} \cos n\frac{\pi}{2} + \frac{1}{5} \sin n\frac{\pi}{2}$$

$$9. x(n) = C6^n + 2n6^n + 3.7^n$$

Bài 10.4 1. $x(n) = (n + C)n! (C := x(0))$

2. $x(n) = (-1)^{n-1}(n - 1)!(C - 1)$ khi n chẵn.
 $x(n) = (-1)^{n-1}(n - 1)!C$ khi n lẻ.

3. $x(n) = (C + 3^n/2 - 1/2)3^{n^2+n}$

4. $x(n) = C(-1)^{n-1}(n - 1)!3^{1-n}$ khi n lẻ.
 $x(n) = (C - 1)(-1)^{n-1}(n - 1)!3^{1-n}$ khi n chẵn.

5. $x(n) = 2^{-n}(n - 1)!(C + n)$

6. $x(n) = 2^{n-n^2}[C + n(n - 1)/2]$

7. $x(n) = (n - 1)![C + \ln n!]$

8. $x(n) = (C + \ln n!)e^{n^2-n}$

Bài 10.5 1. $x(n) = [C + (n! - 1)/5]5^n$

2. $x(n) = 3^n[C + n(n + 1)(2n + 1)/6]$

3. $x(n) = 4^n[C + \frac{1}{\sqrt{3-2}} \cos \frac{n\pi}{6} + \frac{1}{2} \sin \frac{n\pi}{6}]$

4. $x(n) = 5^{-n}[C + \frac{5n}{(n+1)}]$

5. $x(n) = 2^n[C - \frac{1}{(n+2)(n+1)}]$

6. $x(n) = 2^{n^2-n}[C + \sin(n\pi/2) + \cos(n\pi/2)]$

7. $x(n) = (n - 1)![C + \frac{n(n - 1)(2n - 1)}{6}]$

Bài 10.6 1. $x(n) = 3^n[5 + n(n - 1)/2]$

2. $x(n) = 3^{n-1}[-\frac{\sqrt{2}}{2} + \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{\sqrt{2}-1}} \sin \frac{n\pi}{8} \sin \frac{(n+1)\pi}{8}]$

Bài 10.7 1. $x(n) = C_12^n + C_23^n + n + 4$

2. $x(n) = C_1 + C_2 2^n - n^2 - 4n$
3. $x(n) = C_1 + C_2 2^n + (2n - 9)3^n$
4. $x(n) = C_1 2^n + n C_2 2^n + 5^n(n - 3)$
5. $x(n) = C_1 2^n + n C_2 2^n + 2 \cdot 5^n + 2n^2 \cdot 2^n$
6. $x(n) = C_1 2^n + C_2 3^n + \frac{13}{10} \cos n \frac{\pi}{2} + \frac{11}{10} \sin n \frac{\pi}{2}$
7. $x(n) = 2^n (C_1 \cos n \frac{\pi}{3} + C_2 \sin n \frac{\pi}{3}) + 2 \cdot 3^n$
8. $x(n) = C_1 \cos n \frac{\pi}{2} + C_2 \sin n \frac{\pi}{2} - 3n \cos n \frac{\pi}{2} + 2n \sin n \frac{\pi}{2}$
9. $x(n) = C_1 + C_2 2^n - n^2 - 2n + 2n \cdot 2^n$

Bài 10.8 1. $x(n) = 3/2 + 3^{n+1}/2 + 5^n$

2. $x(n) = 3^n (\frac{23}{8} \cos n \frac{\pi}{2} + \frac{8}{3} \sin n \frac{\pi}{2}) + \frac{1}{8} \cos n \frac{\pi}{2}$

Bài 10.9 1. $S_1 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$

2. $S_2 = \frac{n(n+1)(n+2)}{3}$

3. $S_3 = (n+1)^3/3 - (n+1)^2/2 - 5(n+1)/6 - 1$

4. $S_4 = \frac{n(n+1)(4n+5)}{3}$

5. $S_5 = \sin(n\alpha/2) \sin((n+1)\alpha/2) / \sin(\alpha/2)$

6. $S_6 = 3^{n+1}(n^2 - n + 1)/2 - 3/2$